

ကညီအကိုနီပီပုပီတဖန်

*Traditional Karen
Forest Treats*

ကညီအကိၣ်ဖိဖုဖိတဖၣ်

Traditional Karen Forest Treats (Karen Version)

Drum Publication Group

P.O Box 66

Kanchanaburi, 71000

Thailand

drum@drumpublications.org

www.drumpublications.org

လါချံ, ၂၇၄၉ ကညီနံၣ်

April, 2010

ISBN 978-616-7225-17-3

တၢ်ဝှ်ခိၣ်တီ

.....

ကညီအကိၣ်ဖိဖုဖိတဖၣ်	၁
မ့ၢ်တီၢ်ပံၣ်	၈
ဘျီ (မ့ၢ်စုၣ်ပီၤ, မ့ၢ်စုၣ်ဘျီ)	၁၀
ထွဲ (ဘု, ပအံ)	၁၂
ကိၣ်ကဖီ	၁၄
ကိၣ်ဟ့ၣ်မိၣ်လိၣ် (ကိၣ်ဆီဒ်ပိၣ်လိ)	၁၆
ကိၣ်ဘဲဘိ	၁၈
ကိၣ်ဘၢၣ်ဘိ	၂၀
ကိၣ်ပနၢ်သူၣ်	၂၂
ကိၣ်မ့ၢ်ဖီ	၂၄
ပအံဘိ	၂၅
ပအံသူ	၂၆
ပအံဟၢ	၂၇
မ့ၢ်ခွဲၣ်သိ	၂၈

ကိပ်ပအံ (ကိပ်လင်ဘီ)	၂၉
ကိပ်တကွံသင်ချီ	၃၀
သဘုဟိပ်လင်ဝှာ	၃၁
ကိပ်ကမူင်ဆာ	၃၂
မိၤတီၢ်သင်ဝှာ	၃၃
ကိပ်တကွံသင်ဆဲးသိ	၃၄
ကိပ်ခီနီတံၣ်	၃၆
ဖိသွံဒီးဆဲးသိ	၃၈
ဒိပ်ခိပ်သင်ဆဲးသိ	၄၀
ကိပ်ဆဲးသိဟုကိပ်လိပ်	၄၂
ဘျးဒဲၣ်ကိပ်ခွံသါ	၄၄
ကိပ်မုၤလှ	၄၆
မုၤလှဆဲးသိ	၄၈
ကိပ်ထံဖုံၣ်	၄၉
တကွံသင်လှ	၅၀
ပအံဘၢ (ပါယုၣ်ပထိးချံဒီးယီၤနီၣ်ထံ)	၅၂
ကိပ်တကွံသင်ဘၢ	၅၄
ကိပ်ဟုဘၢ (ကိပ်အံသင်)	၅၆
ဒိပ်ခိပ်သင်ဘၢ	၅၈
မုၤတီၢ်	၆၀

ထံလူ၁သၣ်ဆဲးသိ	၆၂
ပုဂံ	၆၅
ကိၣ်ဒုၣ်ဒိၣ်	၆၆
ယီၤဖျိထံပီးစံချံ	၆၇
ဒံမုၣ်သၣ်ပီးစံချံအထံ	၆၇
ပီးစံချံထံ (နိၣ်ဝီၤသ့ချံအထံ)	၆၈
မိၤကျိၣ်ထံ (သၣ်မိၤကျၢၤထံ)	၆၉
ဒီးကၣ်ထံ	၆၉

.....

တၢ်ကတိၤလၢညါ

လံာ် “ကညီအကိၣ်ဖိဖုဖိတဖၣ်” အံၤပၣ်ယုၣ်ဒီးကညီလုၢ်လၢ်ထူသန့ကိၣ်ဒီးကိၣ်လၢ ကညီဖိသ့ၣ်တဖၣ်မၤအိၣ်ညီန့ၣ်ဝဲသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤလၢအအိၣ်လၢ လံာ်အံၤအပူၤတနီၤဘၣ်တၢ်ဟံးန့ၣ်အိၤလၢ “လံာ်ကညီမိၢ်လီၤပၢ်စးတၢ်အိၣ်တၢ်အိၣ်” လၢသရၣ်မုၢ်လဲၣ် (သၣ်တီၣ်) ကတဲာ်ကတိၤဒီးကွဲးအိၤ, ဝံၤတၢ်မၤကွၢ်အိၤဒီးဘီၣ် ဘၣ်မၤဂ့ၢ်ထီၣ်ကွၢ်အိၤတဆံးတက့ၢ်န့ၣ်လီၤ. အါတက့ၢ်တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤဒီးကိၣ်အက လုၢ်သ့ၣ်တဖၣ်ကျိၣ်တၢ်ရၤလီၤလံာ်လဲၣ်အပူၤမၤတၢ်ဖိ, ဒီးပူၤတတၢ်လၢအိၣ်ဘူးအိၣ် တၢ်ဒီးပူၤမၤနီၣ်ဝဲကယဲၣ်မ့ၢ်အသ့ၣ်နီၣ်ဝဲဝံၤ, မၤကွၢ်ဝဲလၢအနီၣ်ကစၢ်ဒီးကွဲးကဒါကွၢ်ဝဲ လီၤတံၢ်လီၤဆဲးန့ၣ်လီၤ.

တၢ်တုၤအိၣ်ကိၣ်အဂ့ၢ်အကျိၤသ့ၣ်တဖၣ်တပၣ်ယုၣ်ဒီးတၢ်ခံတၢ်စီၤလီၤတံၢ်လီၤဆဲးဘၣ်, မ့ၢ်လၢပူၤကညီအကိၣ်မိၤနီၣ်မိၤသ့ၣ်တဖၣ်ပမၤဘၣ်အိၤညီအယိပမ့ၢ်မၤကွၢ်ဒီးပကသ့ၣ် ညါဘၣ်အတၢ်ခံတၢ်စီၤန့ၣ်လီၤ. ကျိၣ်တၢ်ရၤလီၤလံာ်လဲၣ်တၢ်မၤကရူၢ်မုၢ်လၢလံာ် အံၤကမ့ၢ်လံာ်ကွၢ်သတြီၤတဘျီလၢတၢ်စီၤခိၣ်ကညီအလုၢ်လၢ်တၢ်တုၤအိၣ်ဖိအိၣ်လၢဖိ စီၤလံာ်စီၤအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

ပသးခုအၢၣ်လီၤတူၢ်လိာ်တၢ်ဟ့ၣ်ကူၣ်, တၢ်ဘီၣ်ဘၣ်မၤဂ့ၢ်ထီၣ်တၢ်ကမူၤကမၣ်မ့ၢ်အိၣ် တမံၤလၢလၢန့ၣ်လီၤ.

ကျိၣ်တၢ်ရၤလီၤလံာ်လဲၣ်တၢ်မၤကရူၢ်
လါအ့ၢ်ဖြၣ်, ၂၀၁၀ နံၣ်

.....

ကညီအကိုဗိမ္ဗိတဖဏ်

မုၢ်မဆါတနံၤအံၤ, ပသးစဲအိၣ်ဝဲဒၣ်ကိၣ်အကလုာ်ကလုာ်လၢအဟဲလၢထံကီၢ်အါဘၣ် လၢဟီၣ်ခိၣ်ဒီဘၣ်အပူၤန့ၣ်လီၤ. နီလဲၣ်ဂ့ၤ, ကိၣ်တကလုာ်ဒီးတကလုာ်အိၣ်ဒီးအတၢ် စံၣ်စါၣ်ထံးခိၣ်ဘိဒၣ်ဝဲလီၤ. နီပသးစဲအိၣ်ဝဲကိၣ်အကလုာ်ကလုာ်လၢပုၤကလုာ်ဂၤ သ့ၣ်တဖဏ်တ့ၣ်အသိးအလီၢ်အိၣ်လၢပကဘၣ်သ့ၣ်ညါစ့ၢ်ကိးကညီကိၣ်အဂံၢ်ထံးခိၣ် ဘိန့ၣ်လီၤ. ဘၣ်မနုၤအယိလဲၣ်န့ၣ်ပုၤတကလုာ်အကွၢ်ပနီၣ်အကျါတမံၤန့ၣ်တၢ်သ့ၣ် ညါအီၤလၢအအိၣ်တၢ်မနုၤလဲၣ်န့ၣ်လီၤ. ဖဲပစံးစူးရှ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, စူးကံၣ်ယၢ်ကံၣ်န့ၣ်ပသ့ၣ် ညါတဘျီယီၤလၢအမ့ၢ်ပုၤယပၣ်ဖိအတၢ်အိၣ်န့ၣ်လီၤ. လၢတၢ်ဂ့ၢ်အံၤ, ပဝဲပုၤကညီက လုာ်တခီလဲၣ်, ပတၢ်အိၣ်မနုၤတကလုာ်အိၣ်လၢအဟံၣ်ဖျါထီၣ်ပပုၤကလုာ်အကွၢ်အဂီၤ လဲၣ်. ပပုၤကညီအတၢ်အိၣ်တၢ်အီၤအါကလုာ်အကျါပုၤကညီအကိုဗိမ္ဗိသ့ၣ်တဖဏ် မ့ၢ်တၢ်လၢပကြးကၤယၢ်ကတီၤစ့ၢ်ကိးအီၤန့ၣ်လီၤ.

ဖဲပယုသ့ၣ်ညါမၤလိပုၤကညီအကိုဗိမ္ဗိအဂ့ၢ်အကျါန့ၣ်ပသ့ၣ်ညါဘၣ်လၢကိၣ်တကလုာ် တကလုာ်လၢပုၤကညီဖိတ့အိၣ်ဝဲန့ၣ်အိၣ်ဒီးအဆၢကတီၢ်ဒၣ်ဝဲန့ၣ်လီၤ. ခီဖျါလၢကညီ ဖိသ့ၣ်တဖဏ်အိၣ်မူထွဲဘၣ်ထွဲဘၣ်, ဒီးဒီးသန့ၤအသးလၢန့ဆၢၣ်တၢ်ဖဲအိၣ်ခုးဖဲအိၣ် သံၣ်, တၢ်ထူစံာ်လိာ်ပဲၤအယိကိၣ်ဖိဖုဖိလၢအမၤအိၣ်ဝဲသ့ၣ်တဖဏ်အခိၣ်ထံးဟဲဒၣ် လၢဘု မ့တမ့ၢ် ပအံၤဒီးတၢ်လၢအဟးထီၣ်လၢခုးပူၤသံၣ်ပူၤသ့ၣ်တဖဏ်ဒီးခီဖျါန့ဆၢၣ် တၢ်အိၣ်ဝဲတရံးအဝဲသ့ၣ်န့ၣ်လီၤ. ခီဖျါလၢတၢ်ဂ့ၢ်အံၤအယိ, ကိၣ်အကလုာ်လၢလံာ် အံၤအပူၤပကတ့အိၣ်အီၤအဂီၢ်, ပယုဘၣ်တၢ်ပီးတၢ်လိညီဒီးတၢ်လၢာ်ဘျီလၢာ်စ့ၢ်စ့ၢ် ဝဲဒၣ်န့ၣ်လီၤ.

ဖဲဘုဇိၤဟုဇိၤသ့ၣ်တဖဏ်ပုၤထီၣ်ဒီးဖဲအတမံးဘၣ်အဆၢတီၢ်န့ၣ်တၢ်မၤအိၣ်ထွဲ, နီန့ၣ် အသိးဖဲလၢခူးတုၤယီၤဒီးတၢ်မၤလုာ်လၢထူသန့တၢ်ကံၢ်စုအမူးအခါန့ၣ်ပကထံၣ်ဘၣ် တၢ်မၤအိၣ်မုၤတီၤလၢတၢ်လီၢ်ကိးတီၤဒဲးဖဲကညီတၢ်ကံၢ်စုအမူးအိၣ်ဝဲအလီၢ်န့ၣ်လီၤ. လၢခံလၢပျါတုၤလၢခဲကနံၣ်အံၤန့ၣ်မ့ၢ်ဘျီအနံၤမ့တမ့ၢ် မ့ၢ်ဒဲးအနံၤန့ၣ်မ့ၢ်နံၤလၢဟံၣ်

လှိုလှိုထူသနူကညီကိပ်ဒီးကိပ်လကညီဖိမအိပ်ညီနီဝဲတဖ်

ဖိယိဖိသုၣ်တဖ်အိၣ်လၢဟံၣ်ကိးဂၤဒဲးအယိညီနီမၤအိၣ်သကိးဝဲတၢ်အိၣ်လီၤဆိၣ်အမ့ၢ်ကိၣ်န့ၣ်လီၤ. တနီၤကစုၣ်လီၤဝဲဟ့ၣ်, ဝံၤကကံၣ်ဝဲလၢဆၢၣ်ကံၣ်, ကပံၣ်က့ၤဝဲအထံ, တနီၤကလဲၤဒဲးန့ၣ်တက့ၢ်လၢဒီးတၢ်ဒဲးန့ၣ်အသိးတဆိဘၣ်တဆိတဖ်ဒီးတ့အိၣ်သကိးဝဲကိၣ်န့ၣ်လီၤ. မ့ၢ်နီၤလၢတၢ်တ့အိၣ်ကိၣ်န့ၣ်လီၤဆိၣ်တၢ်ဖိသုၣ်တဖ်သးခုလီၤဆိဝဲခိဖျိလၢကအိၣ်ဘၣ်ကိၣ်အယိန့ၣ်လီၤ. ဒီးမ့ၢ်စ့ၢ်ကိးကျဲတဘိလၢအမၤစၢၤမိၢ်ပၢ်သ့ၣ်တဖ်လၢအတၢ်လၢၣ်ဘျုးလၢၣ်စ့ၤလၢၣ်စ့ၤအဂီၢ်, ဒီးဖိလံၤသ့ၣ်တဖ်ကအိၣ်ဘၣ်ကိၣ်လၢအလၢပွဲၤဒီးတၢ်အိၣ်န့ၣ်ဂံၢ်န့ၣ်ဘါန့ၣ်လီၤ. တကးဒ်ဘၣ်, ဟံၣ်ဖိယိဖိတဖ်မ့ၢ်တ့အိၣ်ကိၣ်လံၤန့ၣ်ဟ့ၣ်ဒုးအိၣ်စ့ၢ်ကိးဝဲတၢ်သကိးဟံၣ်ဘူးယိတၢ်သ့ၣ်တဖ်အယိမ့ၢ်ကျဲတဘိလၢအမၤဂ့ၤထီၣ်ဟံၣ်ခိၣ်ဟံၣ်ယၢၤတၢ်ရဲလိာ်ဒီးပုၤတတၢ်အတၢ်သ့ၣ်အိၣ်သးအိၣ်တၢ်မၤစၢၤလိာ်သးကဒဲကဒဲန့ၣ်လီၤ.

ကညီဖိသုၣ်တဖ်မ့ၢ်ပုၤလၢအအိၣ်ဘျုးထူဘါယွၤအယိတၢ်ဘျုးတၢ်ဘါအမ့ၢ်နီၤလီၤဆိၣ်အမ့ၢ်လၢသံလၢပွဲၤမ့ၢ်တုၤယီၤလံၤန့ၣ်ကညီဖိလၢအဘါဘူးဒးသ့ၣ်တဖ်တ့အိၣ်ဝဲကိၣ်ဖိနီၤဖိတဂၤလၢအဟံၣ်ဒီးဆုၢ်သကိးဝဲဆူသီခါ (စီၤသီ) အဖျၢၣ်ဒီးလဲၤအိၣ်သကိးအိၣ်သကိး, ဘျုးသကိးဘါသကိးတၢ်လၢဖျၢၣ်န့ၣ်လီၤ. မ့ၢ်ပုၤခရံၣ်ဖိသုၣ်တဖ်တခါကမၤသကိးအိၣ်သကိးဝဲတၢ်အိၣ်အမူးဒးဒိၣ်ဖဲခရံၣ်အိၣ်ဖျၢၣ်အမူးတုၤယီၤအခါမ့ၢ်ဂ့ၤ, ဟံၣ်ဖိယိဖိတၢ်စံးဘျုးစံးဖိၣ်အတၢ်ဘျုးတၢ်ဘါအိၣ်ဝဲအခါမ့ၢ်ဂ့ၤန့ၣ်လီၤ. ဖဲကညီဖိလၢအစ့ၢ်န့ၣ်ဒီးမိၢ်လုၢ်ပၢ်လၢတၢ်စ့ၢ်တၢ်န့ၣ်သ့ၣ်တဖ်အိၣ်ယဲၤအိၣ်ဘူးအခါကတ့အိၣ်စ့ၢ်ကိးဝဲကိၣ်ဒီးကကိးဖိၣ်ဝဲဟံၣ်ဖိယိဖိ, ဘူးတၢ်ကိးဂၤ, ကအိၣ်သကိးအိၣ်သကိးဝဲဒီးမ့ၢ်တၢ်လၢအဒုးစဲဘူးအါထီၣ်ဟံၣ်ဖိယိဖိန့ၣ်လီၤ. မ့ၢ်နီၤဒိၣ်မ့ၢ်နီၤထီၣ်အမ့ၢ်နီၤထီၣ်သီမ့ၢ်ဂ့ၤ, လၢခူးကံၢ်စုဒီးကညီအမ့ၢ်နီၤလီၤဆိၣ်အဂၤတဖ်မ့ၢ်တုၤယီၤအဆၢကတီၢ်ပကထံၣ်ဘၣ်စ့ၢ်ကိးလၢကညီအကိၣ်အကလုာ်ကလုာ်ဘၣ်တၢ်မၤအိၣ်သကိးအိၣ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်မၤအိၣ်ကညီအကိၣ်အကျါအကျဲလၢလံာ်အံၤအပူၤဘၣ်သ့ၣ်သ့ၣ်ကလီၤဆိဒီးတၢ်လီၢ်တတီၤဒီးတတီၤမ့ၢ်ဂ့ၤ, ဟီၣ်ကဝီၤတဘျုးဒီးတဘျုးမ့ၢ်ဂ့ၤဒီးပုၤတဂၤဒီးတဂၤန့ၣ်လီၤ. အဒိ, ကိၣ်ဟုမိၣ်လိာ် (ကိၣ်ယုၣ် မ့ၢ်တမ့ၢ် ကိၣ်ဆိဒ်ပိာ်လိ) န့ၣ်ပုၤကလံာ်လုာ်ဆိပအံၤကမူၣ်ဝံၤဖိအီၤ, ဒီးပုၤတနီၤနီၤကလံာ်လုာ်ဒီးထၢန့ၣ်အီၤလၢထံၣ်ချီအကျါ

တဘျီယီန့ၣ်လီၤ. ကိၣ်တနီၤနီၤကလီၤပလိၣ်လီၤအသးဒီးကလုာ်ဂၤအကိုၣ်, တၢ်အံၤ ဘၣ်သ့ၣ်သ့ၣ်ကဟဲဒိဖျိအသးလၢကညီဖိသ့ၣ်တဖန်အိၣ်ဘူးအိၣ်တံၢ်ဒီးကလုာ်ဂၤလၢ ကီၢ်အ့ၣ်မုၢ်ထီၣ်ကလံၤထံးအံၤအပူၤဒီးကလုာ်တဖုၣ်ဒီးတဖုၣ်ကမၤလိန့ၢ်တၢ်လၢတ ဖုၣ်ဘၣ်တဖုၣ်အအိၣ်ယၢ်ခိယၢ်ပၤန့ၣ်လီၤ. မ့ၢ်န့ၣ်သက့လံာ်အံၤအပူၤ, ပကျဲးစးပာ်ဖျါ ထီၣ်ကိၣ်သ့ၣ်တဖန်လၢကညီကလုာ်သ့ၣ်တဖန်ညီန့ၢ်တ့ၢ်အိၣ်ဝဲဒၣ်န့ၣ်လီၤ. ကိၣ်တက လုာ်ဒီးတကလုာ်အံၤလီၤဆီလိာ်အသးဒီးကလုာ်ဂၤအကိုၣ်န့ၣ်လီၤ.

မုၢ်မဆါတနံၤအံၤခိဖျိလၢစိတၢ်လဲၤထီၣ်လဲၤထီ (တၢ်ထွဲသိၣ်ဟီၣ်ခိၣ်) အယံ, ကညီ ဖိအါဒံအါဂၤဘၣ်အိၣ်လီၤဖးဒီးအဟံၣ်ဖိယီဖိဒီးတၢ်သ့တၢ်ဘၣ်လၢတၢ်ဖိအိၣ်တ့ၢ်အိၣ် မ့ၢ်ဂ့ၤ, ဟံၣ်ယီတၢ်သ့တၢ်ဘၣ်အဂ့ၤအဂၤမ့ၢ်ဂ့ၤလီၤဆဲးလီၤစ့ၤဝဲအါမးန့ၣ်လီၤ. လၢ ပျၢၤကညီအတၢ်ကွဲးနီၣ်ကွဲးယါလီၤတံၢ်လီၤဆဲးမ့ၢ်တအိၣ်, ကိၣ်ခိၣ်ခိၣ်တဖန်မ့ၢ်တ အိၣ်န့ၣ်သက့, မိၢ်ပာ်ဖိသ့ၣ်တဖန်ပၤယၢ်လုာ်လၢတၢ်သ့တၢ်ဘၣ်တဖန်အံၤခိဖျိသိၣ် လိမၤယုၤလီၤကွၢ်အဖိအလံၤဖဲအချးအခါ, ဖဲဟါခိလီၤဒီးဖဲအိၣ်လၢဒုးပူၤသံၣ်ပူၤ, လၢတၢ်ထါတၢ်ဆး, တၢ်ထွဲတၢ်လဲးတၢ်, တၢ်ဖိအိၣ်တ့ၢ်အိၣ်ဒီးအဂၤသ့ၣ်တဖန်န့ၣ်လီၤ. လၢကျဲးအံၤအယံဖိလံၤသ့ၣ်တဖန်မၤလိန့ၢ်တၢ်ဂ့ၤဂ့ၤန့ၣ်လီၤ. ခိဖျိလၢဟံၣ်ဖိယီဖိတ ဖုၣ်စုာ်စုာ်, ပုၤကလုာ်တဂၤစုာ်စုာ်အတၢ်အဲၣ်စိာ်မူစိာ်ဂၤဒီးပၤယၢ်ကညီလုာ်လၢသ့ၣ် တဖန်အယံကညီကလုာ်အက့ၢ်ပနီၣ်တဖန်အိၣ်မူဒီးဒၣ်တၢ်တုၤလၢမုၢ်မဆါတနံၤအံၤ န့ၣ်လီၤ. မုၢ်မဆါတနံၤအံၤစ့ၢ်ကီးဟံၣ်ဖိယီဖိတဖုၣ်စုာ်စုာ်မၤတၢ်သ့လၢအသနၢ်ဒၣ်ဝဲ ညီညီဖိန့ၣ်လီၤ. တဘျီတခီၣ်ပမ့ၢ်မၤအိၣ်ယုၤပဖိသ့ၣ်တဖန်လၢပုၤကညီအကိုၣ်န့ၣ်က မ့ၢ်တၢ်လၢအဒုးပာ်ထီၣ်ပဖိဆဲးသ့ၣ်တဖန်လၢအကစီၣ်မဲာ်စီၣ်နီၤလၢပုၤကလုာ်အတၢ် သ့တၢ်ဘၣ်ဒီးအဂံၢ်ထံးစဲၤန့ၣ်လီၤ. အါန့ၢ်အန့ၢ်, ကမ့ၢ်တၢ်လၢအသ့ၣ်ထီၣ်ဂၢ်ကျၢၤ ဟံၣ်ဖိယီဖိအတၢ်ရူလိာ်, တၢ်ယုၤတၢ်ဖိး, တၢ်အဲၣ်တၢ်ကွံးဒီးကသိၣ်လိပဖိသ့ၣ်တဖန် လၢကသ့မၤတၢ်လၢအနီၢ်ကစၢ်ဒၣ်ဝဲန့ၣ်လီၤ.

တကွံလၢ်

လၢတၢ်တုအိပ်ကိပ်အဂီၢ်ကညီဖိသ့ၣ်တဖ်စူးကါညီနီဝဲဒၣ်တကွံဝါအလၢ်န့ၣ်လီၤ. မ့ၢ်တကွံအကလုာ်အဂၤအလၢ်န့ၣ်ကကံးကခၢ်ဝဲန့ၣ်လီၤ. ပှၤစူးကါစ့ၢ်ကီးယၢ် (တကွံမံၤ) လၢအတကံးဘၣ်တကလုာ်အလၢ်န့ၣ်လီၤ. ယၢ်အလၢ်တကလုာ်အံၤမၤအသးဒ်သီးဒီးတကွံဝါလၢ်အသီးန့ၣ်လီၤ. ပှၤသးပှၤသ့ၣ်တဖ်ပၢ်န့ၣ်ဝဲတကွံဝါလၢ်လၢအပှၤထီၣ်တဖ်, တခိၣ်န့ၣ်ပၢ်န့ၣ်ဝဲသ့သ့ဘၣ်ဘၣ်, ပၢ်ဝဲထဲၣ်ကိပ်ဘၣ်မိၤဒ်သီးတကွံအထူၣ်အသုတဘၣ်ဒိတဂ့ၤအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

ဝၣ်လၢ်

ဝၣ်သီယဲၣ်မ့ၢ်ဝၣ်တကလုာ်လၢအမဲထီၣ်လၢထံကျိဖိအနံၤ, ဒီးတမ့ၢ်ဝၣ်လၢပှၤမၤဟံၣ်မၤယီၤသ့ဘၣ်န့ၣ်လီၤ. အလၢ်န့ၣ်လၢ်အယီၤဒီးပှၤစူးကါအီၤလၢတၢ်ဘိၣ်အိပ်ကိပ်ဒ်အမ့ၢ်မ့ၤတီၤန့ၣ်လီၤ.

တၢ်ဆၢ

ပှၤကညီဖိတဖ်မၤအိပ်စူးန့ၣ်သ့ၣ်စ့ၢ်ကီးဝဲကထံလၢအစူးကျၢ်ပှၤ, ဒီးလၢအဟံၣ်ခိၣ်ဟံၣ်ယၢ်စ့ၢ်ကီးသ့ၣ်ဝဲဒၣ်န့ၣ်လီၤ. ဖဲစးအပီးအလီလၢတၢ်ကံးကထံမ့ၢ်ဂ့ၤ, တၢ်ဝံၣ်န့ၣ်ကထံအထံမ့ၢ်ဂ့ၤတအိၣ်ဒ်ဘၣ်အခါအဝဲသ့ၣ်ဘျီန့ၣ်ဝဲလၢသ့ၣ်ဒီးကံးပၤဆံးဝဲအထံန့ၣ်လီၤ. တုၤမ့ၢ်ကထံအထံန့ၣ်အါအါဒီးဖိဝဲ, ဝုၤဝဲတုၤအကထီၣ်လၢနီၣ်ကွဲအ့ၣ်(တိလဲ), အံသ့ၣ်ဆၢန့ၣ်လီၤ. ဒ်ကလုာ်ဂၤလၢအ့ၣ်မ့ၢ်ထီၣ်ကလံးထံးအသီး, ကညီဖိအကိပ်သ့ၣ်တဖ်အကျါတနီၤမၤယုၢ်ဝဲဒီးတၢ်ဆၢန့ၣ်လီၤ. ညီနီပှၤကညီဖိသ့ၣ်တဖ်စူးကါဝဲနီၣ်ကွဲအ့ၣ် (ကထံလီၤသကၢၤကိပ်လိၣ်), အံသ့ၣ်ဆၢ, ကွဲစီမ့ၢ်တမ့ၢ် ကနဲစီသ့ၣ်တဖ်န့ၣ်လီၤ.

ဟုကမူၣ် မ့တမ့ၢ် ပအံကမူၣ်

မၤန့ၢ်ဟုသး မ့တမ့ၢ် ပအံသးဝံၤစုၣ်လီၤအီၤလၢထံတမ့ၢ်ထူၣ်ဝံၤထီၣ်သးကွံၣ်အထံဒီးယီၤဘျးအီၤလၢဆၢၣ်ပှၤတက့ၢ်. မ့ၢ်ဘျးထီၣ်န့ၣ်မၤန့ၢ်ဖုဂ့ၤတၢ်ဒီးဂ့ၤန့ၢ်အကမူၣ်တက့ၢ်. ဝံၤဒီးယီၤအီၤတဘျီဝံၤတဘျီ, ဂ့ၤအီၤကွၢ်ကွၢ်တုၤနမၤန့ၢ်ဟုကမူၣ်တက့ၢ်.

သယီကမူဉ်

သယီကမူဉ်အံၤပှၤစူးကါစွဲၤကီးလၢကိဉ်တနီၤအကျါန့ဉ်လီၤ. မုၢ်မဆါတနံၤအံၤပယု
ပှၤသယီကမူဉ်လၢကျးပူၤသ့ဝဲဒၣ်န့ဉ်လီၤ. ဘဉ်ဆဉ်, နမ့ၢ်တိၢ်န့ၢ်အီၤလၢနကစၢ်ဒၣ်နဲ
န့ဉ်ကဝုၤဒိဉ်တက့ၢ်န့ဉ်လီၤ.

နံဉ်သိထံဃ်

နံဉ်သိချံသံသိန့ဉ်နကဘဉ်ယီၢ်အီၤလၢဆၢဉ်အပူၤ မ့တမ့ၢ် နကဘဉ်တိၢ်ဘျးအီၤဘျး
ဘျးတုၤအထံဃုၤထီဉ်န့ဉ်လီၤ. ဝံၤဝုၤထီဉ်အီၤတုၤအထံဃုၤသံး, ဒီးအသိထီဉ်တစု
တက့ၢ်. နံဉ်သိထံအံၤတၢ်စူးကါစွဲၤကီးအီၤလၢသိဖျါခိဉ်စွဲၤကီးန့ဉ်လီၤ.

ယီၤနီၢ်ထံ

မုၢ်မဆါတနံၤအံၤ, ယီၤနီၢ်ထံသ့ဉ်တဖဉ်ပယုပှၤန့ၢ်အီၤလၢကျးသ့ဉ်တဖဉ်အပူၤလၢအ
ဒါမ့ၢ်ဂ့ၤ, အကမူဉ်မ့ၢ်ဂ့ၤသ့လံန့ဉ်လီၤ. နမၤန့ၢ်ယီၤနီၢ်ထံလၢနကစၢ်ဒၣ်ဝဲသ့စွဲၤကီးန့ဉ်
လီၤ. နကလိဉ်ဘဉ်ဝဲနီဉ်တၢ်ယီၤသဉ်, ယီၤသဉ်, ဒီးထံပျဲ (တၢ်ကံးညဉ်ပျဲထံ) န့ဉ်
လီၤ. ယီၤသဉ်အကမူဉ်လၢနတၢ်န့ၢ်အီၤတဖဉ်ဘံးအီၤလၢထံချီကလၢအကျါဝံၤပျဲ
ထီဉ်ကွံာ်အသံးသ့ဉ်တဖဉ်စီစီတက့ၢ်. ယီၤသဉ်အသံးလၢတၢ်ပျဲအီၤဝံၤတဘျီတဖဉ်
ဘံးဒီးပျဲကဒီးအီၤခံဘျီတက့ၢ်. နကမၤန့ၢ်ယီၤနီၢ်ထံလၢနကစၢ်မၤဝဲန့ဉ်လီၤ.

ယီၤသဉ်သိ

ယီၤနီၢ်ထံလၢနဘံးန့ၢ်အီၤတဖဉ်နကဘဉ်ဝုၤထီဉ်အီၤတုၤလၢအထံဃုၤသံး, ဒီးအသိ
ဟဲထီဉ်တစုန့ဉ်လီၤ. ဖဲအထံဃုၤသံးအခါနကဘဉ်မၤစၢ်လီၤနမ့ၢ်အူန့ဉ်လီၤ. နမၤ
ယီၤနီၢ်ထံမ့ၢ်အါဒီးနကမၤန့ၢ်ယီၤသိအါအါန့ဉ်လီၤ. မ့မ့ၢ်ယီၤနီၢ်ထံလၢတၢ်ပှၤန့ၢ်အီၤ
လၢကျးပူၤတဖဉ်တၢ်မၤယီၤသဉ်သိတသ့ဘဉ်န့ဉ်လီၤ.

လှိုလှိုထူသန့်ကညီကိပ်ဒီးကိပ်လာကညီဖိမအိပ်ညီနုဝဲတဖန်

တၢ်တုၤအိပ်ဖိအိပ်အတၢ်ဖိတၢ်လံၤတနီၤ

၁. ဆၢၣ်ဂံၢ်

၂. နီၣ်ဒိကွၢ်

၃. ဆၢၣ်

၄. သပၤဟၢတကလုာ် (ပိၤဟၢ)

၅. ဝၢ်သီယၢ်အလၢ် (ဝၢ်ကး)

စ:ထိပ်ဖဲအံၤ

မုၤတိၢ်ပံၤ

တၢ်လာအလိၣ်တဖန်

ဆၢၣ်တဖျၢၣ်

ကျိၣ်

ပအံၤ

နံၣ်သိၣ်ချံ မ့တမ့ၢ် သဘ့ဟီၣ်လၢ် မ့တမ့ၢ် ဖုၣ်

သပၤဟၢၤ

ကီၢ်လၢ်

ပတုအိပ်အိပ်အိပ်

စုဉ်လီၤပာ်ပအံတနၢ မ့တမ့ၢ တဂီၤမုၢ်ထူၣ်တက့ၢ. ပအံမ့ၢလၢပယီၢ်န့ၢအိၣ်န့ၢက
ဘၣ်မ့ၢအချံစိတစးၣ်သိးပတိၢ်အိၣ်ကဘျးဂ့ၢအဂီၢ်လီၤ. ဟၢမံထီၣ်ပအံတက့ၢ.
ဆၢၣ်န့ၢဖျၢအိၣ်လၢနံၣ်သိကမူၣ်လၢန့ၢဝဲၣ်ဒီးတိၢ်ယၢ်အိၣ်န့ၢ မ့တမ့ၢ ဖုစၢ်, မ့တမ့ၢ
သဘ့ဟီၣ်လၢန့ၢတက့ၢ. နံၣ်သိချံန့ၢနဘၣ်ဝဲၣ်မံအိၣ်တစးဒီးတိၢ်ဘျးအိၣ်န့ၢလီၤ.
ညီၣ်တၢ်မၤဝဲလၢနံၣ်သိချံသ့န့ၢလီၤ.

နဟၢပအံမ့ၢမံဒီးဒၢန့ၢလၢဆၢၣ်အပူၤဒီးတိၢ်အိၣ်ဖဲအကီၢ်အခါန့ၢတက့ၢ. ဖဲနတိၢ်န့ၢ
ကျံၣ်စ့ၢ်ကိးနဘၣ်ဖျၢအိၣ်လၢနံၣ်သိအကမူၣ်ဒ်သိးအသုတစးဘျးပတဂ့ၢအဂီၢ်န့ၢ
လီၤ. တုၤပအံအဖျၢၣ်ဖိတဖၣ်ဘျးတစု, ကဒိကိၣ်လိၣ်ထီၣ်ဒီးကဲထီၣ်ဝဲမ့ၢတိၢ်ပံ
န့ၢလီၤ. ပာ်လီၤအိၣ်လၢကီၢ်လၢတဘျးအပူၤဒီးမၤသလၣ်လီၤအိၣ်တက့ၢ.

ဖဲအကီၢ်အခါပကူးလီၤအိၣ်တလိၣ်တလိၣ်ဒီးဟံအိၣ်လၢလိခိအပူၤဒီးပအိၣ်တဘျီလီ
သ့ဝဲလီၤ. မ့ၢစုဉ်လီၤဒီးကူးလီၤအိၣ်တဘျးတဘျး, ကူးဒ်ဆၢၣ်အနၢၣ်ယဲၢ်နၢၣ်ဂ့ၢ,
သၢနၢၣ်ဂ့ၢလွံၢ်နၢၣ်ဂ့ၢ, ဒ်ဖိတဖၣ်ဒီးဆဲးသိက့ၢအိၣ်တက့ၢ. တၢ်အလိၣ်ဒိၣ်က
တၢ်မ့ၢဖဲပဒၢန့ၢလီၤအိၣ်လၢခွဲပူၤန့ၢကယၢ်ကယဲအိၣ်တက့ၢ.

ဆၢၣ်ဒီးကျံၣ်တအိၣ်ဘၣ်အလီၢ်ပစူးကါလၢဆၢၣ်တိၢ်ဒီးဆၢၣ်တိၢ်ဘိသ့လီၤ. နမ့ၢတိၢ်
လၢဆၢၣ်တိၢ်ဒီးနကမၤန့ၢမ့ၢတိၢ်ပံအဘျးဆဲးန့ၢလီၤ.

ဘျို (မုၤစုၣ်ပီၤ, မုၤစုၣ်ဘျို)

တၢ်လၢအလိၣ်တဖန်

ပအံ

ဝန်ဘျို

တကွံလၢ မ့တမ့ၢ် တၢ်အလၢတမံၤမံၤလၢကကိၣ်တံၢ်ဘျိုအခိၣ်

ပတုအိပ်အိၤဒ်အံၤ

စုၣ်လီၤပၢ်ပအံၤဒီးကျိၣ်န့ၣ်ဝၣ်ဘျီတကပိၣ်တကပိၣ်, မၤကဆဲးကဆိအိၤဝံၤဒၣ်ပအံၤ
ဒီးထံတက့ၢ်. မ့ၢ်ဝံၤတ့ၤအိၤလၢမ့ၢ်အူ, တ့ၤဆိအခိၣ်တခိၣ်ဒီးတ့ၤက့ၤလၢအခံတခိ
တက့ၢ်. တရံးအိၤယၢ်ဒိယၢ်ဒိဝၣ်ဘုၣ်န့ၣ်တက့ၢ်. ပှၤသးပှၤစံးဝဲ,

လံာ်လုာ်ကွီၤယီးကနဲဘျါ

မၤယုၤယိၤဖိစၢ်လၢ်တြၢ

လဲၤလၢပီၣ်လါစံာ်ကတိၤ

သးလိဖိစုပျိၣ်တဘိ

နတ့ၤဘျီလၢမ့ၢ်အူမ့ၢ်မံလံးဒီးဝၣ်အဘျီခိၣ်န့ၣ်ကကိၢ်ယိာ်ဝဲတစးလီၤ. ဒ်သိးနအိး
အိၤကညီအကိုၢ်, နသ့ၣ်ဘူလီၤဝၣ်အဘျီသ့ဝဲစ့ၢ်ကီးန့ၣ်လီၤ. နမ့ၢ်မၤကွံာ်အဖံးဒီး
ကူးလီၤအိၤတကူၣ်တကူၣ် မ့တမ့ၢ် တကဝီၤတကဝီၤဒီးဖၢနၣ်အိၤလၢခူးပူၤယံယံ
လၢလၢတက့ၢ်. နဝၣ်ကဘၣ်မ့ၢ်ဝၣ်ဘျီမးဒီးအသဘျးကအိၣ်ဝဲလီၤ. မ့ၢ်ခုၣ်ဒီးနဆဲး
သိအိၤသ့ဝဲလီၤ. တဘျီယပၣ်တဂၤပှၤတူၢ်လိာ်အိၤလၢမ့ၢ်စုၣ်ပီၤ, အဝဲကွၢ်ကိဝဲဒီး
တဲဝဲ, ပှၤကညီတဖန်မၤတၢ်သ့မးလီၤ.

ထွဲ (ဘု, ပအံ)

တၢ်လာအလိပ်တဖန်

ဘု မ့တမ့ၢ် ပအံ (ဖဲအပှ်ထီၣ်ဒီးတမံဒဲးအဆၢကတီၢ်)

ဆၢၣ်

ကျိၣ်လာအခိၣ်ပၤ

သပၤပှ်ဝါအခံဖျိ

ပတုအိပ်အိပ်အိပ်

တၢ်လၢဘုထွဲန့ၣ်မ့ၢ်ကညီအတၢ်အိပ်တမံၤဒီးပှၤသးပှၤစံးဝဲ၊

ဆံးမုၢ်ထီၣ်လၢခူးမ့ၢ်သံ

မၤယုၢ်စီလၢညၣ်တဘံ

လၢခူးသံဆံးမုၢ်ထီၣ်ပွဲၤ

မၤယုၢ်စီလၢယၢလၢထွဲ

ဖဲဘု မ့တမ့ၢ် ပအံၤပှၤထီၣ်တမံၤဒီးဘၣ်အဆၢကတီၢ်ပှၤလဲၤဘုန့ၢ်ဒီးဝဲၣ်လၢသပၤပှၤဝါအခံဖျိအပူၤဒီးပှၤတီၢ်အီၤလၢဆၢၣ်အပူၤန့ၣ်လီၤ. နကျိၣ်အခိၣ်န့ၣ်ကဘၣ်ပၤဒီးနတီၢ်အီၤ (ဆုအီၤ) န့ၣ်နစုဘၣ်ဆူၣ်ဒ်သိးဘုစၢ်န့ၣ်ကဘၣ်ဘၣ်ဝဲအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. နဘၣ်တီၢ်စ့ၢ်ကီးအီၤချ့ချ့တချုးအခုၣ်လီၤဒီးဘၣ်န့ၣ်လီၤ.

မ့ၢ်ခုၣ်လီၤန့ၣ်နဆုဘၣ်ဘၣ်အီၤတကဲထီၣ်ဘၣ်. အမဲၣ်ညါကကမူၣ်ကွံၣ်ဝဲဒၣ်လီၤ. တုၤနတီၢ်အီၤဝံၤဒီးယၢကွံၣ်အဖုအနံး, တၢၤကွံၣ်အမိၤဒီးအိၣ်တုၤန့ၣ်မ့ၢ်ထွဲန့ၣ်လီၤ.

ထွဲန့ၣ်နအိၣ်အီၤဖဲတၢ်ကီၢ်အခါဘဲမးလီၤ. နမ့ၢ်ပၢ်ယံၣ်ဒီးနဝဲၣ်အိၣ်က့ၤအီၤမ့ၢ်ဂ့ၤနဆဲးသိအီၤလၢသိကီၢ်ကီၢ်န့ၣ်ဟဲကဖိထီၣ်က့ၤဒီးဘဲဒိၣ်မးလီၤ. မ့တမ့ၢ်ဘၣ်ဒီးနမၤန့ၢ်တၢ်နီၤထံ, အံၤသၣ်ဆၢကီၢ်ကီၢ်ဒီးနဖၤန့ၣ်အိၣ်အီၤဘဲစ့ၢ်ကီးလီၤ.

ကိပ်ကဖိ

တၢ်လာအလိၣ်တဖၣ်

တကွံဝါသၣ်မံ

ဟုကမူၣ်

တီလဲ

ဆိၣ်ဒၣ်

အံသၣ်

ယီၤနီၣ်ထံ

သဘ့ဟီၣ်လၢ

ပတုအိပ်အိၤဒ်အံၤ

နကဘၣ်ဝဲၣ်မံၣ်ပၤသဘုဟီၣ်လၢဝံၣ်သ့ၣ်ဖးအိၤဒီးအူသ့ၣ်ကွံာ်အဖံးဘၣ်သ့ၣ်တဖၣ်မုၢ်မုၢ်နီၢ်နီၢ်န့ၣ်လီၤ.

ဝံၤဒီးမၤဘျဲးလီၤတက့ၢ်သ့ၣ်အမံၣ်သ့ၣ်တဖၣ်ဝံၤ, ကျဲၣ်ကျိၣ်လုာ်အိၤဒီးဟုကမုၢ်, လူလီၤယီၤနီၢ်ထံ, ဖၤန့ၣ်လီၤဆိၣ်ဒၣ်တဖၣ်ဖိဒီးစံၣ်လုာ်အိၤဒီးထံတုၤအဘၣ်ဂီၢ်မုၢ်မုၢ်နီၢ်နီၢ်တက့ၢ်. ဟုလၢနကျဲၣ်လီၤအံၤကဘၣ်သကၤဝဲဒီးပံာ်တဖၣ်, နၢ်သက့ထံတဘၣ်အါတလၢဘၣ်. ခွဲးခွဲးအိၤတကပၤယီၤ, အဒိ-နမ့ၢ်ခွဲးခွဲးလၢအထွဲန့ၣ်ခွဲးခွဲးအိၤဒ်န့ၣ်တပယုာ်ယီၤတက့ၢ်.

မ့ၢ်ဝံၤန့ၣ်နကဘၣ်ဟၢအိၤန့ၣ်လီၤ. နဟၢအိၤသ့အကလုာ်ကလုာ်လီၤ. နကွီၤန့ၣ်တက့ၢ်လၢသံသိၣ်ကွီၤစူခံအသိးမ့ၢ်ဂ့ၤ, နကွီၤန့ၣ်အိၤလွံၢ်နၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤဒီးထၢန့ၣ်လီၤဟုလၢနကျဲၣ်ကျိၣ်ဟံၣ်အိၤအံၤတဘၣ်တဖၣ်ဒီးဟၢဒီးန့ၣ်သ့ဝဲလီၤ.

မ့တမ့ၢ် ထၢန့ၣ်လီၤလၢလီၤခိကသူခွဲးအပူၤပုၤထီၣ်လီၤခိတဝဲဒီးဟၢဒ်န့ၣ်သ့ဝဲဒၣ်န့ၣ်လီၤ. နဖၤန့ၣ်လီၤဟုမ့ၢ်ဝံၤအဖိခိၣ်န့ၣ်ဘျီၣ်လီၤသဘုဟီၣ်လၢနဝဲမံၣ်ပၤအိၤန့ၣ်တက့ၢ်. ဝံၤဒီးနဟၢထီၣ်အိၤလၢသပၤဟၢအပူၤသ့လံန့ၣ်လီၤ. နကဘၣ်ဟၢအိၤအစၢၤကတၢၢ် ၃၀ မံးနံး, ဝံၤဆဲးကွၢ်အိၤဒ်သိးနကသ့ၣ်ညါလၢမ့ၢ်အမံတမံလဲၣ်တက့ၢ်. မ့ၢ်တမံးဒီးဘၣ်န့ၣ်ဟၢကဒီးအိၤတုၤအမံတစုတက့ၢ်.

ဒ်သိးနကသ့ၣ်ညါလၢကိၣ်ဟၢအံၤမံတမံအဂီၢ်, မၤန့ၣ်နီၣ်က့ကဆိတဘိဒီးဆဲးလီၤကွၢ်လၢအကံၢ်သးတိတိတုၤအတုၤလီၤလၢကိၣ်အခံးဝံၤထုးထီၣ်ကွၢ်အိၤတက့ၢ်. နမ့ၢ်ထံၣ်ဟုဝဲဘူးလၢနီၣ်က့စိးခံလၢအဝါန့ၣ်နဘၣ်သ့ၣ်ညါလၢကိၣ်အံၤတမံဒီးဘၣ်, ဟုမ့ၢ်တဝဲဘူးလၢအဝါနီတဖၣ်လၢဘၣ်န့ၣ်ကိၣ်အံၤမံလံန့ၣ်လီၤ.

ကိပ်ဟုမိပ်လိပ်

တၢ်လာအလိပ်တဖ်

ပအံကမူၣ်

နီၣ်ကွအုၣ် (တီလဲ) မ့တမ့ၢ် အံသၣ်ဆၢ

ယီၤနီၣ်ထံ

အံသၣ်

ပတုအိပ်အိပ်အိပ်

ပကီးစွဲကီးအိပ်လောကိပ်ယုာ်, ကိပ်ဆီဒ်ပိပ်လိ မ့တမ့ ကိပ်ထိပ်ဖိန့လီ. နမ့ မလါနိပ်ကွဲအုာ်န့, နကဘာ်စုာ်ကဘုာ်လီအိပ်န့လီ. ကပအံကမုာ်ဒီးထံ တုအကိပ်လိပ်ထိပ်လါနလံာ်လုာ်အိပ်န့တစုတကွာ်. ဝံနကဘာ်လံာ်လုာ်အိပ်တ ဖျာ်ဖိ, တဖျာ်ဖိန့လီ. နလံာ်လုာ်အိပ်မ့ဆံးန့ကဂ့ဒိပ်တစးန့လီ. လိခိ ဘံာ် မ့တမ့ ကိပ်လံာ်လါနကဟ်လီနကိပ်ဖျာ်ဖိန့နကဘာ်ဘုာ်လီပအံကမုာ် တစးဖိဒ်သိးနဟ်လီကိပ်အဖျာ်ဖိအသုတစးဘူးလိာ်အသးတဂ့အဂီၢ်န့လီ.

ဖဲနလံာ်လုာ်ကိပ်လီတတ်အခါနဒိထိပ်ဟ်ထံချီတသပာ်လါလါဆီခိပ်သုလံဝဲန့ လီ.

နလံာ်လုာ်အိပ်မ့ဝံန့ထါနုာ်လီအိပ်လါထံချီသပာ်အပူ, ထါနုာ်လီအိပ်ကယိ ကယိဖိဒ်သိးထံကိပ်သုတဖျိးဘာ်နုအဂီၢ်န့တကွာ်. ခိးအိပ် ၂၀ မံးနံးဒီးဖဲဟုမိပ် လိပ်တဖုာ်မံထိပ်အဆါကတိာ်လုလီယီနုထံ, ထါနုာ်လီတါဆါဒီးထါနုာ်လုာ်အံ သုာ်တစးတကွာ်. ဝံဘျာ်ခုာ်လီတစး, အိကွာ်အဟိ, အဆါ, အဝံာ်သိဘာ်လိာ် ဧါတကွာ်.

နမ့ချီလီဆီဟုဝံလုလီဟ်အိပ်လါသပာ်အဂါတဖျာ်အပူန့သုစွဲကီးလီ. န မ့အိပ်ဒီးလါအထံသကါတစးတခိမါနုပအံကမုာ်ကျဲလီအိပ်လါထံခုာ်တစးဝံ လုလီကျဲကျိယုာ်အိပ်လါကိပ်အကျါတကွာ်. ဟုမိပ်လိပ်တဖုာ်မ့ထိပ်ဖိခဲလါာ် န့နဘာ်သုာ်ညါလါအမံလံန့လီ.

ကိပ်ဘဲဘိ

တၢ်လာအလိၣ်တဖၣ်

ဟုကမူၣ်

ထွံၣ်အုၣ်နၢလၣ်စ့ၤကိၣ်ဘုၣ် (မ့ၢ်အိၣ်ဒီး, မ့ၢ်တအိၣ်တလိၣ်ဘၣ်)

ယီၤသၣ်

နံၣ်သိ

အံၤသၣ်ဆၢ

သပၤဟၢ

ပတုအိပ်အိၤဒ်အံၤ

ပကီးစွဲကီးအိၤလၢကိပ်ထူၣ် မ့တမ့ၢ် ကိပ်ဘဲဘဲန့ၣ်လီၤ. ကိပ်ဘဲဘဲအံၤပှၤမၤအိၤ သုအကလုာ်ကလုာ်လီၤ, ကျဲလၢပကွဲးအိၤခဲအံၤန့ၣ်တၢ်မၤအိၤအဘိဂၤဝဲ, ဒီးဖျါဂၤ ဝဲန့ၣ်လီၤ. ပှၤကညီအကိုဦးဖုဖုတဖုန့ၣ်မ့ၢ်ပၣ်ယုာ်ဒီးထွံၣ်အုၣ်နၢလၢ်မးနၢမူဒိၣ်တစး န့ၣ်လီၤ. ထွံၣ်အုၣ်နၢအလၢ်န့ၣ်ဒီးန့ၣ်အိၤလၢအဘိၣ်ဝံၤတၢ်ဘျးအိၤဒီးစုၣ်ကဘုၣ် အိၤလၢထံခုၣ်ကျါတက့ၢ်. မၤန့ၣ်ထဲအထံဒီးစံၢ်ယုာ်အိၤဒီးဟုကမူၣ်လၢထံခုၣ်တက့ၢ်. ဟုလၢတၢ်စံၢ်အိၤန့ၣ်ချီထီၣ်အိၤတုၤဟုမံထီၣ်တစးန့ၣ်တက့ၢ်. ဟုမံတမံလဲၣ်န့ၣ်နမ့ၢ် ဆဲးကွၢ်အကံၢ်သးလၢနီၣ်ကုန့ၣ်အကမူၣ်တစးဘူးလၢနီၣ်ကုခိၣ်ထိးဘၣ်န့ၣ်လီၤ. ဝံၤ ဒီးစိၣ်ပၣ်ခုၣ်လီၤအိၤဒီးစံၢ်ဘၣ်ဂီၢ်အိၤတက့ၢ်.

မၤစီၣ်စုၣ်လၢသိတစးဖိဒီးလံာ်လုာ်ကိပ်ဆဲးန့ၣ်ဒီးစုၣ်ဆၣ်တစးလၢအခိၣ်စုၣ်စုၣ်သိး ဒီးဘဲဘဲအသိးဒီးပၣ်လီၤအိၤလၢကီၢ်လဲၢ် မ့တမ့ၢ် လီၤခိဘၣ်အပူၤတက့ၢ်. နလံာ်လုာ် အိၤမ့ၢ်ဝံၤန့ၣ်ဟၢထီၣ်အိၤလၢသပၤဟၢအပူၤယံာ်တစး, အစ့ၤကတၢၢ် ၂၀ မံးနံးတ က့ၢ်. ကဒီးသန့ၤထီၣ်အသးလၢတၢ်မၤအိၤအါစ့ၤအဖီခိၣ်လီၤ. မ့ၢ်အါနဘၣ်ဟၢအိၤ ယံာ်န့ၣ်လီၤ.

ဝံၤဒီးကိန့ၢ်လီၤသၣ်တဖျါဝံၤတၢ်န့ၣ်အယဲၤတက့ၢ်. နနံၣ်သိမ့ၢ်အိၣ်စုၢ်ကီးနကျဲယုာ် အိၤသုန့ၣ်လီၤ. ဝဲန့ၣ်နံၣ်သိတစးဒီးတၢ်ဘျးအိၤထဲတစးဒီးအံၤသၣ်ဖဲအဘၣ်တက့ၢ်. ဖဲနဟၢကိပ်ဘဲဘဲမံအခါပၣ်လီၤအိၤလၢလီၤခိအပူၤတလီၤခိဖဲအိၣ်လၢာ်ဒီးအဖီခိၣ်န့ၣ် ဘျဲလီၤယီၤသၣ်ဝဲဒီးနံၣ်သိဝဲတက့ၢ်. နမ့ၢ်အဲၣ်ဒီးအိၣ်အဆၢန့ၣ်ဘျဲလီၤအံၤသၣ် ဆၢဖဲအဖီခိၣ်တစးတက့ၢ်. တၢ်ဟ့ၣ်ကူၣ်-နအိၣ်ထွံၣ်အုၣ်နၢလၢ်မ့ၢ်တဘဲဘဲန့ၣ်န မၤထဲဟုကလီကလီန့ၣ်သ့

စုၢ်ကီးလီၤ.

ကိပ်ဘျာပ်ဘီ

တၢ်လာအလိပ်တဖန်

ဟုသး

ယီၤန့ၢ်ထံ

ထူၣ်

အံၤသိၣ်ဆၢ

သပၤ မ့တမ့ၢ် လီၤခီလာတၢ်မၤဖျိအခံတဆူတဆူ

သပၤ

လာ်ဆိပ်ဝါ

ပတုအိၣ်အီၤဒ်အံၤ

မၤန့ၣ်ထူၣ်တစးဒီးကျဲလီၤလၢထံတစးအပူၤဝံၤပၣ်ဆုံထီၣ်အထံတက့ၢ်. သ့စီဟုသး စီစီဝံၤကံၣ်ဘျးအီၤလၢဆၢၣ်ကံၣ်အပူၤတက့ၢ်. နမ့ၢ်စုၣ်လီၤဆိဟုသးလၢစ့ၤန့ၣ်ရံၣ်အ တီၢ်ပူၤဝံၤမးကံၣ်ဘျးအီၤန့ၣ်ကဘျးညီတစးန့ၣ်လီၤ. မ့ၢ်ဝံၤဟုလီၤသကၤလၢနကံၣ်န့ၢ် အီၤတဖၣ်ကျဲၣ်ကျိအီၤဒီးထူၣ်အထံဆုံဒီးခွဲးခွဲးအီၤတုၤအဘၣ်ဂီၢ်တစုတက့ၢ်.

ချီထီၣ်အီၤလၢမ့ၢ်အူခိၣ်, ဝုၤအီၤတုၤလၢဟုမံၣ်ဒီးလီၤသကၤမူၢ်မူၢ်နီၢ်နီၢ်တက့ၢ်. မ့ၢ် ဝံၤဘျၢၣ်လူလီၤလၢသပၤခံၣ်ဖျိ မ့တမ့ၢ် လီၤခိၣ်ဖျိအပူၤဒီးစိၣ်ကဖိထီၣ်အီၤလၢသပၤ လၢအအိၣ်ဒီးထံခုၣ်အဖိခိၣ်ဝံၤဆိၣ်လီၤအီၤကယီၤကယီၤတက့ၢ်. ဟုကလီၤတၢ်ဝဲလၢ ထံခုၣ်အကျါဖုၣ်ကိၣ်ဖိတဘိတဘိန့ၣ်လီၤ. မ့ၢ်ဝံၤနကမၤန့ၢ်ကိၣ်ဘၢၣ်ဘိအသးန့ၣ် လီၤ. ဖဲအံၤနမ့ၢ်ထၢန့ၣ်လီၤလၢဂံၢ်ဆိၣ်ဝါန့ၣ်ကိၣ်ဘၢၣ်ဘိအဘိသ့ၣ်တဖၣ်ကဆိၣ်ဝဲဂ့ၤ ဂ့ၤန့ၣ်လီၤ.

ကိၣ်ဘၢၣ်ဘိအံၤပူၤအိၣ်အီၤဒီးအံၤသၣ်ဆၢ မ့တမ့ၢ် နီၣ်ကွဲးအုၣ်အထံသ့လီၤ. နမ့ၢ်မၤ လၢယီၤန့ၢ်ထံန့ၣ်မၤလီၤဆိယီၤန့ၢ်ထံတကပၤ, ကျဲယုၣ်ဒီးအံၤသၣ်ဆၢဒီးအံၤသၣ်ဝံၤ အီၤကွၢ်အဆၢအဘျါတက့ၢ်. တၢ်လၢပကဘၣ်သ့ၣ်ညါန့ၣ်, နမ့ၢ်မၤဟုသး ၄ ဖိုး (၄ ဘ့ၣ်) န့ၣ်, ယီၤသၣ်ကဘၣ်မ့ၢ်တဖျၢၣ် (လၢအဒိၣ်ဒီးအသးဂ့ၤ), ထူၣ်ဖဲအကြၢးဒီး အံၤသၣ်ဆၢဖးဖိကံၣ်လိန့ၣ်လီၤ. မ့ၢ်မဆါတနံၤအံၤနကမၤကိၣ်ဘၢၣ်ဘိအဂီၢ်, နပူၤန့ၢ် ဟုကမူၢ်ဒီးယီၤန့ၢ်ထံလၢကျးသ့ၣ်တဖၣ်အပူၤသ့ဝဲလံန့ၣ်လီၤ.

ပူၤတနီၤမၤနၢမူထီၣ်ဝဲခီဖျိခွဲၣ်ဝဲပနဲတကူၢ်လၢယီၤသၣ်ကုအလီၤ, ဟံဝဲလၢကိၣ်အ ကျါလၢသပၤပူၤ, ကးတံၢ်ဝဲသပၤအခိၣ်တစိၣ်ဖိဝံၤထူးကွဲၣ်ဝဲပနဲဒီးအတၢ်နၢမူက အိၣ်အဂီၢ်လီၤ. ဘၣ်ဆၣ်ပူၤတနီၤနီၤန့ၣ်တဘၣ်သးဝဲတၢ်နၢမူအံၤဘၣ်.

ကိပ်ပနီသုဉ်

တၢ်လာအလိၣ်တဖ်

ဟုသး

နီၣ်ကွဲအုၣ် (ကထံလီၤသကၢၤကိၣ်လိၣ်)

ဃီၤနီၣ်ထံ

ဃီၤလုၤဃိအချါ (လၢကမၤထီၣ်ကိၣ်အလွဲၢ်အဂီၢ်)

ထူၣ်

အံသၣ်

ပတုအိပ်အိၤဒ်အံၤ

သုစုံၤဟုသးလၢထံစီစီတက့ၢ်. ဝံၤစုၣ်လီၤအီၤဒီးထူၣ်အထံတနံၤ မ့တမ့ၢ် တနၢ်တက့ၢ်. ဝံၤဒီးကံၣ်အီၤလၢဆၢၣ်ကံၣ်အပူၤတုၤနမၤန့ၢ်ဟုလီၤသကၢတဖၣ်တက့ၢ်. ဒီးပျံၤလီၤသံးအထံလၢထံပျံၤ မ့တမ့ၢ် တၢ်ကံးညၣ်ဝါတဘျီအပူၤတက့ၢ်. ဝံၤဒီးကျဲၣ်ကျီအီၤဒီးဃီၤလုၤဃီအချါ, ဃီၤနီၣ်ထံ, နီၣ်ကွဲအုၣ်အထံဒီးအံၤသုၣ်ဖဲအကြၢးဝံၤချီထီၣ်အီၤတက့ၢ်. ကိၣ်ထံအလွဲၤကသူၤဃးဝဲန့ၣ်လီၤ. နကဘၣ်ခွဲးခွဲးအီၤတပယုၣ်ဃီန့ၣ်လီၤ. ဖဲအကလၢၣ်ထီၣ်ထံလီၤသံးန့ၣ်ထုးစ့ၤလီၤမ့ၣ်အူဖဲအကြၢးဒီးခွဲးခွဲးအီၤကွၢ်ကွၢ်တက့ၢ်. တုၤမ့ၢ်အလီၤသကၢမူၣ်မူၣ်နီၣ်နီၣ်စိၣ်လီၤဒီးလူလီၤအီၤလၢကီၢ်လဲၣ်တဘျီအပူၤ မ့တမ့ၢ် လီၤခိဘၣ်ဖးလဲၣ်တဘျီအပူၤဝံၤဟံၣ်စုၣ်လီၤအီၤတက့ၢ်. မ့ၢ်စုၣ်လီၤန့ၣ်နက့ၤလီၤကန့ၢ်ဝဲတလိၣ်တလိၣ်န့ၣ်လီၤ. အဝဲအံၤမ့ၢ်မိၢ်ပၢ်ဖဲအတၢ်မၤအိၣ်ကိၣ်ပနၢ်သုၣ်အကျဲလီၤ. ကိၣ်အလွဲၤန့ၣ်ကသူၤဃးဒ်သိးဒီးတၢ်အသုၣ်အသိးလီၤ.

နမၤအီၤလၢဟုကမူၣ်လၢတၢ်ပူၤန့ၢ်အီၤလၢကျးအပူၤသုဝဲန့ၣ်လီၤ. တၢ်လၢနကဘၣ်သုၣ်ညါန့ၣ်မ့ၢ်ဝဲ, နမ့ၢ်မၤဟုသး ၄ ဖိုး (တၢ်နီၣ်ထံဒၤလွံၤဖျါ) မ့တမ့ၢ် ဟုကမူၣ်တဘျီန့ၣ်နီၣ်ကွဲအုၣ်အစ့ၤကတၢ်ကဘၣ်မ့ၢ်ဝဲဖးဖိကံၣ်လိ, ဃီၤသုၣ်တဖျါ မ့တမ့ၢ် ဃီၤနီၣ်ထံခံဒၤဒီးထူၣ်ဖဲအကြၢးအဘၣ်န့ၣ်လီၤ.

ပုၤတနီၤတုအိၣ်ကိၣ်ပနၢ်သုၣ်အံၤခီဖျိမၤန့ၢ်ဝဲအလွဲၤသူၤဃးလၢနီၣ်ကွဲအုၣ် (ကထံလီၤသကၢကိၣ်လိၣ်) န့ၣ်လီၤ.

ကိပ်မ့ဖိ

တၢ်လာအလိပ်တဖ်

ပအံကမုၢ်, ဃီၤသၢ်, အံသၢ်ဆၢ, ဖုဂုၤတၢ် (ဖုဂုၤကိပ်ကမုၢ်)
သပၤခိၣ်ကျၢ်, အံသၢ်, နိၣ်က့ခံဘိ (အခိၣ်ဘၣ်ဒီးဘူဘူဖိ)

ပတုအိၣ်အိၣ်အံၤ

စုၣ်လီၤပအံသးတမ့ၢ်ထုၣ်တက့ၢ်. ဝံၤယီၢ်အိၣ်လာဆၢၣ် မ့တမ့ၢ် ဆုအိၣ်လာဆၢၣ်အ
ပူၤတက့ၢ်. ဂုၤန့ၢ်အကမုၢ်လာဖုဂုၤတၢ်အပူၤတက့ၢ်. ဆုအိၣ်ဒီးဂုၤအိၣ်တုၤပအံလာန
စုၣ်လီၤတဖ်လၢကတုၣ်တက့ၢ်. ကိလီၤယီၤသၢ်, တၢ်အိၣ်ဝံၤဝဲၣ်ကျဲၣ်ကျိယုၣ်အိၣ်ဒီး
အံသၢ်ဆၢဒီးအံသၢ်တစးတက့ၢ်.

ယီၤသၢ်န့ၣ်နကဘၣ်ဝဲၣ်မံၣ်ပာ်အိၣ်ဒီးအံသၢ်ဆၢ (မ့တမ့ၢ် တၢ်ဆၢတမံၤမံၤ) န့ၣ်လီၤ.
ပအံကမုၢ်န့ၣ်ယၢ်ယုၣ်အိၣ်ဒီးထံထဲတစးဖိတက့ၢ်. ဝံၤဒီးဒိထီၣ်သပၤခိၣ်ကျၢ်, ဒီး
မၤမ့ၣ်အူကသၢ်ကသၢ် (ကိၣ်ဖဲအကြၢး) တက့ၢ်. ဝံၤမၤန့ၢ်ဖုဂုၤတၢ်, ဖၢနၣ်ပအံကမုၢ်
လာအစံၢ်ယၢ်အသးဒီးထံတစ့ၢ်ဒီးဂုၤလီၤအိၣ်လာသပၤခိၣ်ကျၢ်အဖိခိၣ်ဘူဘူဖိဖး
လဲၣ်န့ၣ်တက့ၢ်. ပအံအကမုၢ်မ့ၢ်ကိပ်လိၣ်ထီၣ်န့ၣ်နကဘၣ်စံၢ်ဘျးအိၣ်န့ၣ်လီၤ. ဝံၤ
ဒီးဖုံလီၤယီၤသၢ်ဝဲၣ်လၢကိပ်ကမုၢ်ဖိခိၣ်တစးတက့ၢ်. ပာ်အိၣ်တစိၣ်ဖိဒီးခွဲးအယၢ်
ထံးဒီးနိၣ်က့လာအခိၣ်ဘူဘူဖိဝးဝးတက့ၢ်. မ့ၢ်ဘၣ်ဘၣ်ထီၣ်လံန့ၣ်, ခွဲးချံးအိၣ်သၢ်
ချံးဒီးကျၢ်ကဒါက့ၤအိၣ်ယၢ်ခိယၢ်ခိဝံၤခွဲးပာ်လီၤအိၣ်တက့ၢ်. နကမၤန့ၢ်ကိပ်မ့ဖိန့ၣ်
လီၤ. နကဘၣ်မၤအိၣ်န့ၣ်တဘျီဝံၤတဘျီလီၤ.

ပအံသးမ့မ့ၢ်တၢ်န့ၣ်ထံဒၣ် ၅၂၂၂, ယီၤသၢ်ကဘၣ်မ့ၢ် ၁၂၂၂ ဒီးအံသၢ်ဆၢအအါက
တၢ် ၀.၃-၀.၄ ကံလိဒီးအံသၢ်တစးဖိန့ၣ်လီၤ. ပအံကမုၢ်လာတၢ်ဆၢအိၣ်လာကျး
အပူၤစ့ၢ်ကိးနစူးကိအိၣ်သ့ဝဲဒၣ်န့ၣ်လီၤ.

ပအံဘီ

တၢ်လၢအလိၣ်တဖၣ်

ပအံ, သယံ, သိ, အံသၣ်, ပသၢဂီၤသၣ်, သပၤ

ပတုအိၣ်အီၤအံၤ

ပအံဘီန့ၣ်မ့ၢ်ပအံဝါဒီးတၢ်ဟၢကျဲၣ်ကျိအီၤလၢသယံဒီးသိတဖၣ်န့ၣ်လီၤ. စုၣ်လီၤ ပအံတဂီၤမ့ၢ်ထူၣ် မ့တမ့ၢ် တနၢတက့ၢ်. ဝံၤထီၣ်သံးကွံာ်အထံ, ဝဲၣ်ကီၢ်ထီၣ်သိတဖၣ်, မၤနၢမူထီၣ်ဒီးပသၢဂီၤတဖၣ်ဒီးသယံဝံၤလူလီၤကျဲၣ်ကျိအီၤတက့ၢ်. ဟၢထီၣ်အီၤလၢ သပၤဟၢအပူၤတက့ၢ်.

ဝဲၣ်န့ၣ်န့ၣ်သိတဖၣ်ဝံၤတၢ်ဘျးအီၤယုၣ်ဒီးအံသၣ်ဖဲအဆၢထီၣ်ဒီးဟံလီၤအီၤလၢလိခိ တဘျုးအပူၤတက့ၢ်. ကိလီၤယီၤသၣ်ဒီးတၢ်န့ၣ်အယဲၤတဖၣ်တက့ၢ်.

ပအံလၢနဟၢမံအီၤန့ၣ်ကဘီဝဲလီၤ, ဟံလီၤအီၤလၢလိခိပူၤပူၤအိၣ်လၢာ်ဒီးအဖိ ခိၣ်န့ၣ်ဘျုးလီၤဒီးယီၤသၣ်, န့ၣ်သိဝဲၣ်မံတဖၣ်ဒီးနမ့ၢ်အဲၣ်ဒီးအိၣ်အဆၢတခါထၢန့ၣ် လီၤအံသၣ်ဆၢတက့ၢ်.

ပအံသု

တၢ်လာအလိၣ်တဖ်

ပအံသု ပအံဝါ ဃီသု အံသုဆါ
နံၣ်သိ တကွံလၢ အံသု

ပတုအိၣ်အိၣ်အံၤ

စုၣ်လီၤဃုၣ်ပအံသုဒီးပအံဝါတပူၤဃီလၢထံကျါတမ့ၢ်ထူၣ် မ့တမ့ၢ် တနၢ်တက့ၢ်.
ဝံၤဒီးမၤသံးကွံၣ်အထံ, ဟၢထီၣ်အိၣ်လၢသပၤဟၢအပူၤတက့ၢ်. ဝဲၣ်န့ၢ်နံၣ်သိတခွး
ဝံၤတၢ်ဘျးအိၣ်ဃုၣ်ဒီးအံသုဖဲအဆၢထီၣ်ဒီးဟံလီၤအိၣ်လၢလီၤခိတဘျီအပူၤတ
က့ၢ်. ကိလီၤဃီသုဒီးတန့ၢ်အနီၣ်တဖ်တက့ၢ်. နမ့ၢ်အဲၣ်ဒီးအိၣ်အဆၢန့ၣ်နမၤဟံ
အံသုဆါသ့စ့ၢ်ကိးန့ၣ်လီၤ.

ပအံလၢနဟၢမံအိၣ်န့ၣ်ကသုဝဲလီၤ, ဟံလီၤအိၣ်လၢလီၤခိပူၤပူၤအိၣ်လၢဒီးအဖိ
ခိၣ်န့ၣ်ဘျီလီၤဒီးဃီသု, နံၣ်သိဝဲတဖ်ဒီးနမ့ၢ်အဲၣ်ဒီးအိၣ်အဆၢတခိထၢန့ၣ်
လီၤအံသုဆါတက့ၢ်. နဟံလီၤအိၣ်လၢတကွံဝါလၢအလီၤသ့ဝဲစ့ၢ်ကိးန့ၣ်လီၤ.

ပအံဟာ

တၢ်လၢအလိာ်တဖု

ပအံ, ပထိးသူချံ, ဃီသၢ်အနီၢ်, သပၤဟာ

ပတုအိၣ်အီၤအံၤ

စုၣ်လီၤပအံတမ့ၢ်ထူၣ်ဒီးချိမံၣ်ပၤပထိးသူအချံတက့ၢ်.

ချိထီၣ်ထံၣ်လၢသပၤပူၤဒီးဒၢန့ၣ်ပအံဒီးပထိးသူချိမံၣ်ယုၣ်ဆူသပၤဟာအပူၤဒီးဒိထီၣ်လၢထံၣ်လၢအဖီခိၣ်တက့ၢ်. ကးဘၢအခိၣ်ဂ့ၤဂ့ၤ, ဒီးသပၤဟာဒီးထံၣ်လၢပၤအကဆူးန့ၣ်ဒ်သိးထံသဝံသုတဟးထီၣ်တဂ့ၤဒီးကးဘၢအီၤလၢတၢ်ကံးညၢတပူၤဖိ, ဒီးဒ်သိးမ့ၢ်ဆူသုတအိၣ်တၢ်ကံးညၢတဂ့ၤဒီးဖၢအီၤလၢဖၢဆါတက့ၢ်. အဝဲအံၤမ့ၢ်မိၢ်ပၤဖံဖုဟပအံလီၤ.

ဝံဒီးဝဲၣ်န့ၣ်နံၣ်သိချံ, တၢ်ယုၣ်အီၤဒီးအံၤသၢ်တက့ၢ်. တုၤနဟပအံမံဒီးခွဲးလီၤအီၤ, ဖံလီၤနံၣ်သိတၢ်လၢအဖီခိၣ်, ပုၤလၢအအိၣ်ဃီသၢ်ဘဲန့ၣ်ဖၢန့ၣ်ယုၣ်ဃီသၢ်သုလီၤ.

မ့ၤခွဲၣ်သိ

တၢ်လာအလိၣ်တဖၣ်

မ့ၤ	ယီၤသၣ်အနီၣ်
ယီၤန့ၣ်ထံ	အံၤသၣ်
အံၤသၣ်ဆၢ	

ပတုအိၣ်အိၤအံၤ

သ့ၣ် (ယၤ) ထီၣ်မ့ၤလာတၢ်န့ၣ်ထံအံၤဖျါၣ်ဝံၤချီထီၣ်အိၤလာမ့ၣ်အူခိၣ်တက့ၢ်. အထံကဘၣ်အါတစးလီၤ. နကဘၣ်ချီအိၤအံၤပုၤချီမ့ၤချီအသိးလီၤ.

ဖဲအကလၢထီၣ်န့ၣ်ထၢန့ၣ်လီၤယီၤသၣ်အသံး, ယီၤန့ၣ်ထံဒီးအံၤသၣ်ဖဲအဘၣ်တက့ၢ်. နကဘၣ်ခွဲးခွဲးအိၤတလီၢ်လီၢ်န့ၣ်လီၤ.

နကဘၣ်ချီအိၤတုၤလာမ့ၤအဖျါၣ်ဖိတဖၣ်ဖးမူၣ်မူၣ်နီၣ်နီၣ်, ချီအိၤတုၤအထံလီၤသကၢဝံၤနစိၣ်လီၤအိၤသ့န့ၣ်လီၤ.

နအိၣ်အိၤတဘျီယီၤသ့လီၤ, မ့တမ့ၢ် နပၣ်ခုၣ်လီၤဝံၤမးနအိၣ်အိၤသ့ၣ်ကိးလီၤ. နမ့ၢ်အဲၣ်ဒီးလာအဆၢတခီ, ဖဲနဘျါၣ်လီၤအိၤလာလီၤခီအပူၤမး, နကျဲအိၤဒီးအံၤသၣ်ဆၢတခွဲးဂီၢ်ဖဲအိၣ်လၢၣ်သ့ဝဲန့ၣ်လီၤ.

ကိပ်ပအံ (ကိပ်လည်ဘီ)

တၢ်လၢအလိပ်တဖန်

ပအံ, နိပ်ကွဲအုၣ်, ဃီၤနီၤထံ, အံသၣ်

ပတုအိၣ်အိၣ်အံၤ

စုၣ်လီၤပအံတမုၢ်ထူၣ် မ့တမ့ၢ် တနၢ်တက့ၢ်. ဝံၤထီၣ်သံးကွံာ်အထံ, ဟၢမံထီၣ်အိၣ်လၢသပၤဟၢအပူၤတက့ၢ်. နိပ်ကွဲအုၣ်န့ၣ်နကဘၣ်စုၣ်ကဘျၢလီၤပၤစၢၤအိၣ်လီၤ. ဝံၤဒီးဝုၤထီၣ်နိပ်ကွဲအုၣ်, လူလီၤယုၣ်ဒီးယီၤနီၤထံတက့ၢ်. နကဘၣ်ခွဲးခွဲးအိၣ်တထံၣ်ယီၤဖဲအထံလီၤသကၢအဆၢကတီၢ်န့ၣ်လီၤ. ထံမ့ၢ်တအါဘၣ်န့ၣ်နမၤအါထီၣ်ထံဖဲအကြၢးအသိးန့ၣ်သ့ဝဲလီၤ. ဝုၤအိၣ်တုၤလၢနိပ်ကွဲအုၣ်လီၤသကၢမူၢ်မူၢ်နီၢ်တက့ၢ်.

စီၤလီၤကွၢ်နိပ်ကွဲအုၣ်လၢထံခုၣ်အပူၤဒီးသိးဒီးနကသ့ၣ်ညါဘၣ်လၢအကိပ်လိပ်ထီၣ်န့ၣ်တက့ၢ်. နကဘၣ်မၤစၢၤလီၤစ့ၢ်ကိးမ့ၢ်အူၤန့ၣ်လီၤ. မၤကွၢ်အိၣ်န့ၣ်တုၤအကဲထီၣ်တစု, မၤန့ၢ်ပအံဝုၤကျဲၣ်ကျိအိၣ်လၢနိပ်ကွဲအုၣ်အကျါတစိၣ်ဖိတုၤအဘၣ်ဂီၢ်မူၢ်မူၢ်နီၢ်နီၢ်ဝံၤတစု, လူလီၤအိၣ်လၢကီၢ်လဲၢ် မ့တမ့ၢ် လီၤခီဘၣ်ဖးလဲၢ်တဘျီအပူၤဒီးဟံခုၣ်လီၤအိၣ်တက့ၢ်. အလွဲၢ်ကဂီၢ်ဆူၣ်ဝဲန့ၣ်လီၤ. ဖဲအခုၣ်လီၤအခါပအံလၢတၢ်ကျဲၣ်ကျိအိၣ်ဒီးနိပ်ကွဲအုၣ်လီၤသကၢအံၤကကီၢ်ထီၣ်ဝဲန့ၣ်လီၤ. ပက့ၤလီၤအိၣ်တလိပ်တလိပ်သ့ဝဲန့ၣ်လီၤ.

ကိပ်တကွံသပ်ချီ

တၢ်လာအလိပ်တဖှ်

တကွံဝါသပ် (အမံ)

ယီၤနီၤထံ

အံသပ်ဆၢ

အံသပ်

ပတုအိပ်အိၤဖဲအံၤ

မၤန့ၢ်တကွံဝါသပ်မံတသံ (ကအိပ်အဖျၢၣ် ၁၀ ယၣ်ယၣ်), အဲးအဘၣ်ဒီးတဖျၢၣ် န့ၣ်ဒိၣ်လီၤလွံၢ်ကူၣ်ယၢ်ကူၣ်တက့ၢ်. ဝံၤဒီးဖၢန့ၣ်လီၤလာသပၤပူၤ, လူလီၤလုၣ်ဒီးထံ ဖဲအဘၣ်တက့ၢ်. ဒိထီၣ်အီၤတုၤအကလၢၣ်ထီၣ်တစု, ဝံၤဒီးလူလီၤယီၤနီၤထံခံၤ, အံသပ်ဆၢဒီးအံသပ်ဖဲအဘၣ်တက့ၢ်. မ့ၢ်ယီၤနီၤထံလၢတၢ်ဘံးန့ၢ်အီၤန့ၣ်ယီၤသပ် ကဘၣ်မ့ၢ်တဖျၢၣ်, လၢအသံးတိၣ်ဒီးဒိၣ်န့ၣ်လီၤ. မ့ၢ်အဲၣ်ဒီးအိၣ်အဝံၣ်သိၣ်တခီ ယီၤသပ်ခံၤဖျၢၣ်သ့စ့ၢ်ကိးလီၤ. ထံမ့ၢ်လီၤသံးန့ၣ်မၤအါထီၣ်ထံဒီးဒိထီၣ်အီၤတုၤတ ကွံသပ်လီၤကပုၣ်ဝံၤအိၣ်ကွၢ်အဆၢ, အဘျါတက့ၢ်. မ့ၢ်တဆၢနမၤအါထီၣ်အံသပ် ဆၢ, အံသပ်သ့ဝဲန့ၣ်လီၤ. နဖီအီၤဖဲအံၤန့ၣ်ကယံၣ်ဝဲအစ့ၢ်ကတၢ် ၁၈ မံးနံးန့ၣ် လီၤ.

သဘုဟီၣ်လၢ်ဝူၤ

တၢ်လၢအလိၣ်တဖဉ်

သဘုဟီၣ်လၢ် (တကံလိ), နီၣ်ကွဲအုၣ် (ခံကံလိ), နံၣ်သိချံ (ဖဲအကြး)

ပတုအိၣ်အိၣ်အံၤ

သဘုဟီၣ်လၢ်န့ၣ်နကဘၣ်ဝဲၣ်အိၣ်အိၣ်အံၤသ့တုၤအမံၤစးတစုန့ၣ်လီၤ. ဝံၤဒီးအမ့ၢ်ခုၣ်လီၤန့ၣ်ကစိုးဝဲ, လံာ်လုၢ်အူသုၣ်ကွံာ်အသလိသ့ၣ်တဖဉ်စိစိတက့ၢ်. သဘုဟီၣ်လၢ်တဖျါန့ၣ်ကတဲၢ်ဖးဝဲခံက့ၣ်လီၤ. ဝံၤဒီးပာ်ယၢ်အိၣ်လၢလိခိလိၤဆိတဘျီအပူၤတက့ၢ်. နံၣ်သိချံစ့ၢ်ကိးနကဘၣ်ဝဲၣ်မံၤအိၣ်န့ၣ်လီၤ. နဝဲၣ်အိၣ်တစိၣ်ဖိန့ၣ်မံၤလီၤ. မ့ၢ်ဝံၤပာ်လိၤဆိအိၣ်လၢလိခိတဘျီအပူၤတက့ၢ်.

တၢ်လၢနကဘၣ်မၤခဲအံၤန့ၣ်မ့ၢ်ဝဲတၢ်ဝူၤထီၣ်နီၣ်ကွဲအုၣ်န့ၣ်လီၤ. နမ့ၢ်စုၣ်ကဘျီဆိပာ်အိၣ်န့ၣ်နချီဘၣ်အိၣ်ညီတစးလီၤ. ချီထီၣ်နီၣ်ကွဲအုၣ်ဒီးထံအါတစးတက့ၢ်. ဖဲနချီထီၣ်အိၣ်န့ၣ်နမၤမ့ၢ်အူဆုၣ်ဆုၣ်သ့, ဘၣ်ဆၣ်ဖဲအကလၢထီၣ်ဒီးအထံလီၤသံးန့ၣ်မၤမ့ၢ်အူကယိကယိတက့ၢ်, မ့ၢ်အူမ့ၢ်ဆုၣ်န့ၣ်သပၤအခံကကီၢ်ပာ်ဘၣ်ဖးလီၤ. တုၤမ့ၢ်နီၣ်ကွဲအုၣ်ကလၢထီၣ်ဒီးလီၤဘျးန့ၣ်နကဘၣ်ခွဲးခွဲးအိၣ်တလီၤလီၤလီၤ. ဝူၤအိၣ်တုၤလၢအလိၣ်သကၤမူၢ်မူၢ်နီၣ်နီၣ်တက့ၢ်. လၢနကသ့ၣ်ညါဘၣ်လၢအလိၣ်သကၤလံၤတလီၤသကၤဒီးခါန့ၣ်နစိၤလီၤကွၢ်အိၣ်လၢထံခုၣ်အကျါန့ၣ်ကကိၣ်လိၣ်ထီၣ်န့ၣ်လီၤ.

ဖဲနီၣ်ကွဲအုၣ်ထံလီၤသကၤမူၢ်မူၢ်နီၣ်နီၣ်အခါမၤစၢ်လီၤမ့ၢ်အူဒီးလူလီၤသဘုဟီၣ်လၢ်ဒီးနံၣ်သိချံလၢနကတိၤပာ်အိၣ်တက့ၢ်. ခွဲးခွဲးဘၣ်ဂီၢ်အိၣ်မူၢ်မူၢ်နီၣ်နီၣ်တက့ၢ်. ဝံၤဒီးလူလီၤအိၣ်လၢကီၢ်လဲၢ် မ့ၢ်တမ့ၢ် လိခိဘၣ်တဘျီအပူၤ, ဒီးမၤသလၣ်လီၤအိၣ်ဒီးပာ်ခုၣ်လီၤအိၣ်တက့ၢ်. မ့ၢ်ခုၣ်လီၤန့ၣ်ကကျါထီၣ်ဝဲန့ၣ်လီၤ. ကုၤလီၤအိၣ်တက့ၢ်တက့ၢ်ဒီးနအိၣ်အိၣ်ဒီးထံချီသ့ဝဲန့ၣ်လီၤ.

ကိဉ်ကမူၣ်ဆၢ

တၢ်လၢအလိဉ်တဖၣ်

ဟုကမူၣ် (တဘိဉ်)

ယီၤသၣ်

အံသၣ်ဆၢ

အံသၣ် (ဖဲအကြး)

စးခိဝါ (လၢကဘိဉ်ကိဉ်ကမူၣ်အဂီၢ်)

ပတုအိဉ်အိၤအံၤ

ဝဲထီၣ်ဟုကမူၣ်လၢမိခၢ်အပူၤ, ကျဲၣ်ကျိယုၣ်အိၤဒီးအံသၣ်ဆၢဒီးအံသၣ်တဖၣ်တက့ၢ်. တဘဉ်မၤမ့ၣ်အူဆူၣ်ဆူၣ်ဘဉ်. ဝဲအိၤတုၤအမံဒီးဘိထီၣ်တဖၣ်တက့ၢ်. ယီၤသၣ်အသးန့ၣ်နကဘဉ်ဝဲယုထီၣ်စ့ၢ်ကိးအိၤ, ဒီးကျဲၣ်ကျိယုၣ်အိၤလၢကိဉ်ကမူၣ်အကျါန့ၣ်လီၤ. တဘဉ်မၤယီၤသၣ်ကမူၣ်အါတလၢဘဉ်. တုၤကိဉ်ကမူၣ်မံဒီးတၢ်ကျဲၣ်ကျိအိၤဝံၤလံတစု, ပာ်ခုၣ်လီၤအိၤတက့ၢ်.

ဝံၤဒီးစးခိဝါန့ၣ်တံၢ်န့ၣ်အိၤန့ၣ်ဘဉ်လွံၣ်ကနူၤယုအသိး, ကွီၤတရံးအိၤဖျါၣ်စူခံအသိးဝံၤကျးတၢ်အိၤလၢတၢ်ကျးစဲတမံၤမံၤတက့ၢ်. ထၢန့ၣ်လီၤကိဉ်ကမူၣ်လၢအပူၤဝံၤချးဘၢကွံၣ်အခိဉ်တက့ၢ်. မၤအိၤန့ၣ်တဘိဉ်ဝံၤတဘိဉ်တုၤအလၢၢ်တစုတက့ၢ်. အဝဲအံၤမ့ၣ်တၢ်မၤအိဉ်ကိဉ်ကမူၣ်ဆၢအကျဲန့ၣ်လီၤ.

မိတီၢ်သၢ်ဝုၤ

တၢ်လၢအလိၣ်တဖ်

မိတီၢ်သၢ်ယု (ထံမိတီၢ်သၢ်ယု)

နီၣ်ကွဲအုၣ် (ကထံလီၤသကၢ) မ့တမ့ၢ် အံသၢ်ဆၢ

အံသၢ်

ပတုအိၣ်အိၣ်အံၤ

နီၣ်ကွဲအုၣ် မ့တမ့ၢ် အံသၢ်ဆၢန့ၣ်နကဘၣ်စုၣ်ကဘၣ်လီၤယၢ်အိၣ်ဖဲအလိၣ်ဝဲန့ၣ်လီၤ. မိတီၢ်သၢ်ယုန့ၣ်သ့ကဆိအိၣ်လၢထံစီစီတက့ၢ်. ဝံၤဒီးနကဘၣ်ချီထီၣ်အိၣ်ယုၣ်ဒီးထံတုၤအကလၢဒီးမိတီၢ်သၢ်ကပုၣ်လီၤတစုန့ၣ်လီၤ. ထၢန့ၣ်လီၤနီၣ်ကွဲအုၣ်မ့တမ့ၢ် အံသၢ်ဆၢလၢနစုၣ်ကဘၣ်လီၤပၢ်အိၣ်ဒီးအံသၢ်ဖဲအကြၢးတက့ၢ်.

မ့ၣ်အူန့ၣ်တဘၣ်ဆူၣ်တလၢကဲၣ်ဆိးဘၣ်, သပၤအခံကကိၢ်ယိၣ်ဘၣ်ဖူးလီၤ. ဖဲအထံလီၤသံးထီၣ်န့ၣ်နကဘၣ်ခွဲးခွဲးအိၣ်တလီၢ်လီၢ်လီၤ. ဝုၤအိၣ်တုၤလၢအလီၤသကၢမူၣ်မူၣ်နီၣ်နီၣ်တက့ၢ်.

ဝံၤပၢ်ခုၣ်လီၤအိၣ်တက့ၢ်. ဒီးနကမၤန့ၣ်မိတီၢ်သၢ်ဝုၤန့ၣ်လီၤ.

မိတီၢ်သၢ်ယုမ့ၢ်အိၣ်တၢ်နီၣ်ထံဒၢ ၄ ဖျါန့ၣ်, အံသၢ်ဆၢကဘၣ်မ့ၢ်ဖးဖိကံလိဒီးအံသၢ်ဖးဖိနီၣ်တၢၤ (နီၣ်တၢၤအိၣ်မ့ၢ်) န့ၣ်လီၤ.

ကိပ်တကွံသပ်ဆဲးသိ

တၢ်လာအလိပ်တဖန်

တကွံဝါသပ်မံ

ဘုကမူဂ်

ဆိပ်ဒဲဂ်

နံဂ်သိ

အံသပ်ဆၢ

အံသပ်

ယီၤနီၤထံ

ပတုအိပ်အိၤဒ်အံၤ

အဲးလီၤတကွံဝါသၣ်အမံတသံ (ကအိၣ် ၁၀ ဖျါၣ်ယၣ်ယၣ်) တက့ၢ်. တကွံသၣ် န့ၣ်ကဘၣ်မံကမူၣ်မူၣ်နီၣ်နီၣ်န့ၣ်လီၤ. မ့ၢ်ဝံၤကျဲလီၤဟုကမူၣ်ယုၣ်ဒီးဆီၣ်ဒၣ်တဖဲ, စံၢ် ယုၣ်ဒီးတကွံသၣ်မံဒီးယီၤန့ၣ်ထံတက့ၢ်. နအိၣ်ယီၤန့ၣ်ထံမ့ၢ်ဝံၣ်မးမၤယုၣ်အီၤတက့ၢ်. ကျဲၣ်ကျိယုၣ်န့ၣ်သိ, အံသၣ်ဆၢတဖဲဒီးအံသၣ်တဖဲတက့ၢ်. ကိၣ်အံၤအထံတဘၣ် အိၣ်အါအါဘၣ်. ကဘၣ်ပံၣ်ဝဲဒ်သိးတၢ်ဆဲးသိထီၣ်အီၤကညီအကိုန့ၣ်လီၤ.

မ့ၢ်ဝံၤန့ၣ်ဒိကိၣ်ထီၣ်သိ, ဒီးတုၤမ့ၢ်သိကိၣ်ထီၣ်မူၣ်မူၣ်နီၣ်နီၣ်တစုမၤစၢ်လီၤမ့ၢ်အူတက့ၢ်. မ့ၢ်ဝံၤဒီးမၤန့ၢ်ဟုလၢတၢ်စံၢ်ပၣ်အီၤဝံၤဒီးဆဲးသိထီၣ်အီၤတက့ၢ်တက့ၢ်. နဆဲးသိ ထီၣ်အီၤတဘျီလွံၢ်က့ယုၣ်က့သ့ဝဲ, ဒီးသန့ၤထီၣ်အသးလၢသိအါအဖီခိၣ်, ဒီးမိခၣ် ဒိၣ်ထဲလဲၣ်အဖီခိၣ်န့ၣ်လီၤ.

လၢကျဲအဂၤတဘိန့ၣ်ဖဲနကျဲလီၤဟုအခါမၤလီၤဘျဲးတကွံသၣ်မံဒီးကျဲၣ်ကျိအီၤတ ဘျီယီၤဒီးဟုဒီးဆဲးသိထီၣ်အီၤန့ၣ်သ့ဝဲစ့ၢ်ကိးန့ၣ်လီၤ. နမ့ၢ်ဆဲးသိတကွံသၣ်လၢအဒိ ဖျါၣ်သ့ဝဲစ့ၢ်ကိးလီၤ. ဘၣ်ဆၣ်ကဘၣ်မ့ၢ်တကွံသၣ်လၢအမံထီၣ်ဖဲအကြၢးဒီးတဘၣ် မ့ၢ်တကွံလၢအမံတုၤအဖံးထီၣ်သူန့ၣ်ဘၣ်. တကွံသၣ်မ့ၢ်မံတလၢဖဲနဆဲးသိအီၤဒီး ဖျါၣ်ကဆူးန့ၣ်သိတဖၣ်ဒီးနအိၣ်အီၤကသိတလၢဒီးနသးကကဘၢ (နသးကယဲး) န့ၣ်လီၤ.

ကိပ်ခိနီတံၣ်

တၢ်လာလိၣ်တဖၣ်

ဟုကမူၣ်

ထံ

သပး

သပးခိၣ်ကၢၢ်

လာ် မ့တမ့ၢ် လၢ်ဆိခိၣ်ထး (လၢကမးကၢၢ်သပးခိၣ်ကၢၢ်အဂီၢ်)

ဝဲၣ်ဖိတဘိ

ပတုအိပ်အိၤဒ်အံၤ

နမၤအိၤလၢဟုကမူၣ် မ့တမ့ၢ် ကံၣ်န့ၢ်ဟုသးလၢဆၢၣ်ကံၣ်သ့လီၤ. ဟုကမူၣ်န့ၣ်ကျဲ အိၤဒီးထံလၢအတပံၣ်ဒီးတဆုံတလၢဘၣ်, ဘၣ်ဒးဘၣ်ဒးန့ၣ်တက့ၢ်.

ကတီၤဟံသပၤတဖျၢၣ်, လၢအပူၤန့ၣ်ထၢန့ၣ်လီၤလၢတဖျၢၣ် မ့တမ့ၢ် လၢဆိခိၣ် ထးဒ်သိးကမၤကၢၢ်သပၤခိၣ်ကျၢၢ်အဂီၢ်န့ၣ်တက့ၢ်. လၢဆိခိၣ်ထးန့ၣ်မ့ၢ်ထးလၢဆိ လၢအခိၣ်အိၣ်သၢဘိန့ၣ်လီၤ. ဒိကလၢထီၣ်ထံတုၤအကလၢဒီးအသဝံထီၣ်တစုတ က့ၢ်. ယုန့ၢ်သပၤခိၣ်ကျၢၢ်လၢတၢ်ထၢန့ၣ်လီၤလၢတၢ်ဒိထီၣ်ထံအပူၤကတြီၢ်အဂီၢ်, ထွၢ်အိၤဒီးသိဘူဘူဖိဝံၤဘျၢၣ်န့ၣ်လီၤဟုကမူၣ်ကျဲထံတတၤ, ထၢန့ၣ်လီၤဆူသပၤ အပူၤဒီးဟံထီၣ်အိၤလၢလၢဆိခိၣ်ထးအလိၤတက့ၢ်. ဝံၤကျၢၢ်ဘၢယၢ်ထံသဝံအသ ပၤခိၣ်ကျၢၢ်တက့ၢ်. တၢ်အရ့ဒိၣ်ကတၢ်န့ၣ်မ့ၢ်လၢဆိခိၣ်ထးကၢၢ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

ဖဲအမံန့ၣ်ကွးထူးထီၣ်အိၤလၢအကပၤထံးကယိကယိ, ကွးလိလီၤအိၤလၢဝၣ်ဖိတ ဘိအလိၤဒ်အဖျၢၣ်လၢတၢ်ဂီၤပူၤအသိးန့ၣ်တက့ၢ်. ဖဲအရ့ၣ်လီၤန့ၣ်တၢ်လီၤအိၤတဘိ တဘိဒီးနကမၤန့ၢ်ကိၣ်ခိနီတၢ်လီၤ.

လၢနကအိၣ်အိၤအဂီၢ်နဖိခိနီထံးဒီးအိၣ်ယုၣ်အိၤသ့ မ့တမ့ၢ် စံၢ်ယၢ်အိၤဒ်နအဲၣ်ဒီးအ သိးသ့ဝဲန့ၣ်လီၤ.

ဖိသွံဒီးဆဲးသိ

တၢ်လာအလိပ်တဖန်

ဖိသွံဒီး

သိ

ဟုကမူန

တၢ်ဖိဆၢကမူန

အံသၢ

သယီကမူန

ပတုအိပ်အိၤဒ်အံၤ

ဘုလီဖိသွံဒီးအလုၤဒီးအဒုဘိၣ်မ့ၢ်ဝံၤယါကျဲၣ်ကျိအိၤဒီးဟုကမူၣ်, ဖၢနုၣ်ဒီးအံၤ သုၣ်ဒီးတၢ်ဖိဆါအကမူၣ်ပဲၤအဆါထီၣ်တက့ၢ်. ဖၢနုၣ်ယုၣ်သယီၤကမူၣ်ဖဲအကြၢၤတက့ၢ်. အဒုပုၢ်တလၢသ့ၣ်တဖၣ်တဘၣ်မၤယုၣ်အိၤတဂ့ၤ.

ဒိကိၢ်ထီၣ်သိလၢမိခၢ်အပူၤတုၤအကိၢ်ထီၣ်တစုတက့ၢ်. မ့ၣ်အူၣ်တဘၣ်ဆူၣ်တလၢဘၣ်. ဝံၤဒီးဘျၢၣ်န့ၢ်ဖိသွံဒီးလၢနယါယုၣ်ဒီးဟုကမူၣ်အထံန့ၣ်တနီၣ်တၢၤ (နီၣ်တၢၤအိၣ်မ့ၤ) ဒီးဆဲးသိအိၤတဘၣ်ဘၣ်တဘၣ်တက့ၢ်. ဆဲးသိအိၤတုၤအဘိထီၣ်ဒီးစိုးထီၣ်တက့ၢ်. မၤအိၤဒ်န့ၣ်တက့ၢ်ဝံၤတက့ၢ်ဒီးပၢ်ခုၣ်လီၤအိၤတက့ၢ်. တုၤမ့ၢ်အခုၣ်လီၤန့ၣ်ကစိုးဝဲန့ၣ်လီၤ.

ဖိသွံဒီးဆဲးသိအံၤနအိၣ်အိၤဒီးထံချီသ့, နအိၣ်အိၤဒီးမ့ၤသ့ဝဲန့ၣ်လီၤ. နဆဲးသိအိၣ်တၢ်ဒီးတၢ်လုၢ်အကလုာ်ကလုာ်လၢကျဲၣ်အံၤသ့စ့ၢ်ကိးလီၤ.

ဒိပ်ခိပ်သပ်ဆဲးသိ

တၢ်လာအလိပ်တဖန်

တကွံဝါဒိပ်ခိပ် (တဖျာန်)

ဟုကမူန်

ဆိပ်ဒဲ

အံသပ်

တၢ်ဖိဆၢကမူန်

သယိကမူန်

ပတုအိပ်အိၤဒ်အံၤ

လဲၤတိၤန့ၢ်တက့ၢ်ဝါအိၣ်ခိၣ်တဖျါၣ်ဝံၤဟဲက့ၤအဲးတၢၤကွၢ်အဘျီၣ်ပုၤတလၢသ့ၣ်တဖၣ်တက့ၢ်. ဝံၤဒီးအဲးန့ၢ်အဘျီၣ်ပုၤထီၣ်တဖၣ်ဒီးအဘျီၣ်ဘျီၣ်တဖၣ်တက့ၢ်. အသၣ်ဘျီၣ် (စၢ်) သ့ၣ်တဖၣ်တဘျီၣ်မၤယုၣ်တဂ့ၤ, နပၢ်အိၣ်က့ၤအိၣ်သ့ၣ်ဒ်န့ၣ်လီၤ.

မၤန့ၢ်ခိၣ်ခိၣ်သၣ်အဘျီၣ်စ့ၤကိၣ်ဘျီၣ်ဝံၤဆိုၣ်ပြီၤအိၣ်တက့ၢ်. နကဘၣ်ဆိုၣ်ထၢန့ၢ်အိၣ်လၢထံၣ်ခၣ်အကျါ, ကျဲယုၣ်ဒီးအံၤသၣ်ဒ်သိးဒီးအသုတထီၣ်သူတဂ့ၤအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. မ့ၢ်ဝံၤယါကျဲၣ်ကျိအိၣ်ဒီးဟုကမူၣ်, ဖၢန့ၢ်ဒီးအံၤသၣ်ဒီးတၢ်ဖိဆၢအကမူၣ်ပုၤအဆၢထီၣ်တက့ၢ်. ဖၢန့ၢ်ယုၣ်သယံကမူၣ်ဖဲအကြၢၤတက့ၢ်.

ဒိကိၢ်ထီၣ်သိလၢမိခၣ်အပူၤတုၤအကိၢ်ထီၣ်တစုတက့ၢ်. မ့ၢ်အူန့ၢ်တဘၣ်ဆူၣ်တလၢဘၣ်. ဝံၤဒီးဘျီၣ်န့ၢ်ခိၣ်ခိၣ်သၣ်အယဲၤလၢနယါယုၣ်ဒီးဟုကမူၣ်အထံန့ၣ်တနီၣ်တၢၤ (နီၣ်တၢၤအိၣ်မ့ၤ) ဒီးဆဲးသိအိၣ်တဘျီၣ်ဘၣ်တဘျီၣ်တက့ၢ်. ဆဲးသိအိၣ်တုၤအဘိထီၣ်ဒီးစိုးထီၣ်တက့ၢ်. မၤအိၣ်န့ၣ်တက့ၢ်ဝံၤတက့ၢ်ဒီးပၢ်ခၣ်လီၤအိၣ်တက့ၢ်. တုၤမ့ၢ်အခၣ်လီၤန့ၣ်ကစိုးဝဲန့ၣ်လီၤ.

ခိၣ်ခိၣ်သၣ်ဆဲးသိအံၤနအိၣ်အိၣ်ဒီးထံၣ်ချီသ့, နအိၣ်အိၣ်ဒီးမ့ၤသ့ဝဲန့ၣ်လီၤ. နမ့ၢ်ထိးအိၣ်အိၣ်ဒီးတၢ်ဆံၣ်ထံန့ၣ်ကဘဲဒိၣ်မးလီၤ.

ကိပ်ဆဲးသိဟုကိပ်လိပ်

တၢ်လာအလိပ်တဖန်

ပအံကမုန်

ယီၤသန်

တၢ်ဆၢ

သိ

ဆိပ်ဒန်

နိပ်က့စိုခိန်ခံဘိ

ပတုအိပ်အိၤဒ်အံၤ

ကိလီယံသင်္ဃန်းကွန်းအသုံးသွပ်တဖန်တကွန်. ဝံဒီးဝှေ့ထိုင်အီဒီးတံဆာတမံ
မံတုအယုထိထိုင်တမံနွန်တကွန်.

စိပ်အံကမူၤဒီးထံဒီးထါန့ၣ်ယုၣ်ဒီးဆိၣ်ဒၣ်တဖဲတက့ၢ်. စံအီၤတုၤတၢ်ကၢၤကိၣ်လိၣ်အီၤန့ၢ်တစုတက့ၢ်, ယုၣ်မ့ၢ်ပွဲၣ်တလၢန့ၢ်နကၢၤကိၣ်လိၣ်အီၤတညီဘၣ်.

ကားနွဲ့ဟုတလိပ်, လာအထဲသီးဒီးဆီဒ်ဝံဖံာ်နွဲ့အပူတပူဒီးထာနုလီယီသပ်
ဝဲတစးဖိဝံဖံာ်ဘာအီတကွာ်. ဝံဒီးဟ်လီယာ်အီတကွာ်. မအီဒ်နွဲ့တလိပ်
ဘဉ်တလိပ်တုဟုလာ်တစုတကွာ်.

ဒီထိုင်သိလၢမိခၢ်အပူၤၤနဆဲးသိဟ့ကိၣ်လိၣ် ၅ လိၣ်အဂီၢ်န့ၣ်တစုတက့ၢ်. ဖဲသိ
ကီၢ်ထီၣ်လံၣ်န့ၣ်ထၢန့ၣ်လီၤကိၣ်လၢနကၢၤပၢ်ဒီးယီၤသၣ်ဗဲၣ်တဘျီယဲၣ်လိၣ် မ့တမ့ၢ်
ဃုလိၣ်တက့ၢ်. ကဒီးသန့ၤထီၣ်အသးလၢနမိခၢ်ဒိၣ်ထဲလဲၣ်ဒီးသိအါထဲလဲၣ်န့ၣ်
လီၤ. ဖဲအထီၣ်ဖီန့ၣ်ဆဲးဖျိအီၤတဆူၣ်သိးဒီးကိၣ်အသုတပီၤဖးတဂ့ၢ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.
တုၤမ့ၢ်ဟ့ထီၣ်ဘီဒီးထီၣ်ဖီမူၢ်မူၢ်နီၢ်နီၢ်န့ၣ်နဘၣ်သ့ၣ်ညါလၢကိၣ်အံၤမံလံၣ်န့ၣ်လီၤ,
ခွဲးပၢ်လီၤအီၤလၢတၢ်လီၢ်လၢနမၤသံးသိထံန့ၢ်အလီၢ်တက့ၢ်. သိထံမ့ၢ်သံးန့ၣ်ပၢ်လီၤ
ကဒါက့ၢ်အီၤလၢလိခိလၢအယုထီတဘျီအပူၤတက့ၢ်. မၤအီၤန့ၣ်တမိခၢ်ဝံၤတ
မိခၢ်တုၤအလၢၣ်တစုတက့ၢ်.

ကိပ်ဆေးသိအံ့ပအိၣ်အီၣ်ဒီးခိဖံၣ်, လာ်ဖးထံ မ့တမ့ၣ် ထံချိဒီးပအိၣ်အီၣ်ဒီးန့ၣ်သ့
ဝဲဒၣ်န့ၣ်လီၤ.

ဘျုံးဒဝဲကိပ်ခွပ်သါ

တၢ်လာအလိပ်တဖန်

ဘုကမူန

နံၣ်သိချံ

သဘု (ဝဲဘီ)

အံၣ်သၣ်

သိအိၣ်

နီၣ်ဘံးဟုအဒါ (တၢ်ဆံးကိပ်အဒါ)

မိခၢ် (သပၤဆဲးသိ)

ပတုအိပ်အိၤဒ်အံၤ

သဘု (ပဲဘိ) နှံနကဘၣ်ချီအိၤတုၤလၢအဖးမုၢ်မုၢ်နီၢ်နီၢ်ဒီးလီၤဘျဲးတစုန့ၣ်လီၤ။ ချီအိၤတုၤလၢအထံလီၤသံးဒီးလီၤသကၢတစဲးန့ၣ်တက့ၢ်။ မ့ၢ်ဝံၤပာ်ခုၣ်လီၤအိၤတက့ၢ်။

တုၤမ့ၢ်အခုၣ်လီၤန့ၣ်စံးယုၣ်အိၤဒီးဘုကမုၢ်, လူလီၤထံဖဲအဘၣ်ဂီၢ်န့ၣ်တက့ၢ်။ ကျဲၣ်ကျိယုၣ်ဒီးနံၣ်သိချ့, အံသၣ်ဖဲအဘၣ်လိာ်န့ၣ်တက့ၢ်။ တၢ်ကၢဘုကမုၢ်ဒီးပဲအံၤတဘၣ်ကျၢတလၢဘၣ်, ဒီးတဘၣ်ပွဲၣ်စ့ၢ်ကိးဘၣ်န့ၣ်လီၤ။ နဘံးအိၤလၢနီၣ်ဘံးဒၣ်အပူၤမ့ၢ်ညီန့ၣ်ဂ့ၤဝဲဒၣ်န့ၣ်လီၤ။

ဒီထီၣ်သိလၢမိခၢ်အပူၤအါဖဲအကြၢးတက့ၢ်။ တုၤမ့ၢ်သိကိၢ်ထီၣ်န့ၣ်ဘံးလီၤဟုလၢသိအကျါတက့ၢ်။ ဟုကဟဲလီၤဝဲတဘိတဘိဒ်နီၣ်ဘိဖးဒိၣ်အသိး, ဒီးဘံးကွီၤလီၤအိၤတက့ၢ်။ တဘျီန့ၣ်ကန့ၢ်ဝဲဒၣ်တက့ၢ်န့ၣ်လီၤ။ ဆဲးသိအိၤတုၤအဘိထီၣ်, စိုးထီၣ်တစုစိာ်လီၤပာ်လီၤသံးကွၢ်အထံတက့ၢ်။ ဝံၤဒီးထၢန့ၣ်ကဒီးဟုလၢနီၣ်ဘံးဒၣ်အပူၤဝံၤဘံးလီၤဒီးဆဲးသိကဒီးတက့ၢ်။ မၤအိၤဒ်န့ၣ်တဘျီဝံၤတဘျီတုၤဟုလၢာ်တစုတက့ၢ်။

ဖဲကိၣ်ဆဲးသိအံၤခုၣ်လီၤန့ၣ်ကစိုးဝဲန့ၣ်လီၤ။ နကဘၣ်မၤသံးအသိထံမုၢ်မုၢ်နီၢ်နီၢ်န့ၣ်လီၤ။ ကိၣ်ခွၢ်သၢအံၤနပာ်ကိၤအိၣ်အိၤလၢတၢ်ဒၣ်ယုၣ်အပူၤန့ၣ်ကတူၢ်ဝဲခံန့ၣ်သၢန့ၣ်ညါန့ၣ်လီၤ။ နစံးယါအိၣ်အိၤသ့ဝဲ, နအိၣ်အိၤဒ်န့ၣ်သ့ဝဲ မ့တမ့ၢ် နအိၣ်အိၤဒီးမ့ၢ်သ့ဝဲဒၣ်န့ၣ်လီၤ။

ကိပ်မွဲယု

တၢ်လာအလိပ်တဖန်

ပအံ

သိအိပ်

နိပ်ကွဲအုန်

အံသန်

မိခန် (သပၤဆဲးသိ)

ပတုအိပ်အိပ်အိပ်

ပအံ့န့ၣ်နကဘၣ်စုၣ်လီၤအိၣ်တမ့ၢ်ထူၣ် မ့တမ့ၢ် တနၢ်န့ၣ်လီၤ. နစုၣ်လီၤမ့ၢ်ဝံၤဟံၤမံၤ အိၣ်တက့ၢ်. နဟၢပအံ့မ့ၢ်မံၤလံးဒီးဟံၤလီၤအိၣ်, ကၢန့ၢ်အိၣ်တလိၣ်တလိၣ်ဒီးမၤဘ့ၣ် ဘၣ်အိၣ်ဝံၤလိယုအိၣ်မူၢ်မူၢ်နီၣ်နီၣ်တက့ၢ်. နလိယုအိၣ်ကယံၣ်ဝဲတနံၤ မ့တမ့ၢ် ခံနံၤ န့ၣ်လီၤ.

မ့ၢ်ယုန့ၣ်ဆဲးသိအိၣ်လၢသိကိၢ်ကိၢ်တက့ၢ်. တုၤမ့ၢ်ပအံ့ယုထီၣ်ဖိတစုကဝါဝဲကဖိလိဖိ, ဒီးစိၣ်လီၤမၤသံးသိအထံတက့ၢ်.

နီၣ်ကွဲးအုၣ်နကဘၣ်ဝုၤအိၣ်တုၤလၢအလီၤသကၢမူၢ်မူၢ်နီၣ်နီၣ်တစုန့ၣ်လီၤ. မ့ၢ်လီၤ သကၢန့ၣ်နစီၤလီၤလၢထံၣ်အကျါန့ၣ်ကကိၣ်လိၣ်ထီၣ်ဝဲန့ၣ်လီၤ. မၤကွဲးအိၣ်တ က့ၢ်. မ့ၢ်ကထီၣ်လံတစုစိၣ်လီၤအိၣ်တက့ၢ်.

တချုးအုၣ်လီၤဒံးဘၣ်န့ၣ်, စီၤလီၤအိၣ်လၢကိၣ်မ့ၤယု (ပအံ့ယု) တဘ့ၣ်ဘၣ်တ ဘ့ၣ်အဖိခိၣ်တက့ၢ်. နမ့ၢ်စီၤလီၤအိၣ်န့ၣ်, ဘျါန့ၢ်အိၣ်တစဲးဖိဝံၤလူလီၤကွီၤအိၣ်လၢ မ့ၤယုအလိၤတကွီၤတကွီၤန့ၣ်တက့ၢ်.

မုၤယုဆဲးသိ

တၢ်လာအလိပ်တဖန်

မုၤဆွံ

သိအိပ်

အံသၣ်ဆာဝါ

ပတုအိပ်အိၣ်အံၤ

မုၤလာနဖိအိၣ်နအိပ်မ့ၢ်တလၢကတၢၢ်န့ၣ်တဘၣ်တၢၤကွံာ်တဂ့ၤ, လိယုအိၣ်တက့ၢ်. လိအိၣ်လာမ့ၢ်အတၢ်ကိၢ်အကျါန့ၣ်ကယံာ်ဝဲတသိခံသိ, လိအိၣ်တၢၤအယုမုၢ်မုၢ်နီၢ်နီၢ်တက့ၢ်. ဝံဒီးဒိထီၣ်သိကိၢ်ကိၢ်, ဒီးဆဲးသိအိၣ်တက့ၢ်. တုၤမ့ၢ်အထီၣ်ဖိန့ၣ်ကဖးထီၣ်ဝဲန့ၣ်လီၤ. ဘျၢၣ်တုၢ်န့ၣ်အိၣ်လာသပၤတဖျၢၣ်အပူၤလာကမၤသးကွံာ်သိအထံအဂီၢ်တက့ၢ်. မ့ၢ်ဝံၤ, ကျဲၣ်ကျိအိၣ်ဒီးအံသၣ်ဆာဝါဖဲအဆာဝဲ မ့တမ့ၢ် နီၣ်ဘၣ်သးအသိးန့ၣ်တက့ၢ်. မုၤယုဆဲးသိအံၤနအိပ်အိၣ်န့ၣ်သ့ဝဲ, နအိပ်အိၣ်ဒီးထံချိသ့စ့ၢ်ကိးလီၤ.

ကိပ်ထံဖျပ်

တၢ်လၢအလိပ်တဖ်

ပအံကမူၣ်, ဆိပ်ဒၣ်, နီၣ်ကွဲအ့ၣ်

ပတုအိၣ်အိၣ်အံၤ

စံၢ် (ကၢ) ပအံကမူၣ်လၢထံတုၤအဘၣ်လိာ်ဘၣ်စးဒီးဒီးသီးကကမိထီၣ်အဂီၢ်ဒၣ်န့ၣ် ဆိပ်ဒၣ် (Soda) တစးတက့ၢ်. ဝံၤဒီးလံာ်လုာ်အိၣ်တဘိတဘိထဲစုမုၢ်ဒိၣ်ဒီးကဝီၤ ကျိၤအိၣ်တကွီၤတကွီၤဝံၤဆဲးသိအိၣ်တက့ၢ်. နထိးအိၣ်လၢတၢ်ဆၢထံလီၤသကၢသု လီၤ. နမ့ၢ်အဲၣ်ဒီးအဆၢတဘျီယီၤဒီးဖဲနစံၢ်အိၣ်အခါစံၢ်ယုာ်လၢအံၤသၣ်ဆၢတက့ၢ်. ကျဲအဂၤတဘိန့ၣ်စုၣ်လီၤဟံၣ်နီၣ်ကွဲအ့ၣ်ဖဲအကြးဝံၤဝုၤလီၤသကၢအိၣ်တက့ၢ်. ဝုၤ အိၣ်တုၤလၢနစိၤလီၤလၢထံခုၣ်အကျိၣ်ကိၣ်လိာ်ထီၣ်တစုတက့ၢ်. ဒီးစိာ်လီၤအိၣ်ဝံၤဖဲ အကီၢ်ဒီးအခါမၤန့ၢ်ကိၣ်ထံဖျပ်ဒီးထိးလီၤလၢနီၣ်ကွဲအ့ၣ်ထံအဖိခိၣ်ဝံၤဟံၣ်ယုထီၣ်အိၣ် ဒီးမၤအိၣ်န့ၣ်တကွီၤဝံၤတကွီၤတက့ၢ်. ဝံၤဒီးနအိၣ်အိၣ်သုလီၤ.

တကွံသၣ်ဃု

တၢ်လာအလိၣ်တဖၣ်

တကွံဝါသၣ်သံသိ

သိ

အံသၣ်

အံသၣ်ဆၢ

မိခၣ် (သပၤဆဲးသိ)

ပတုအိပ်အိၤဒ်အံၤ

တကွံသုၣ်သံသိန့ၣ်သွဲၣ်ကွံၣ်အဘုၣ်ဝံၤသွဲၣ်လီၤအီၤတကဘျဲးတကဘျဲးဘူဘူဖိတက့ၢ်. မ့ၢ်ဝံၤန့ၣ်ယါယုၣ်အီၤဒီးအံၤသုၣ်ဖဲအဆၢထီၣ်ဝံၤပၣ်အီၤန့ၣ်တစီၣ်ဖိတက့ၢ်.

ဒီထီၣ်သိလၢမိခၢ်အပူၤအါအါတစးတက့ၢ်. တုၤမ့ၢ်သိကိၢ်ထီၣ်န့ၣ်ဆဲးသိထီၣ်တကွံသုၣ်အကဘျဲးသုၣ်တဖၣ်တက့ၢ်. ဆဲးသိအီၤန့ၣ်တုၤလၢတကွံအကဘျဲးတဖၣ်စိုးထီၣ်ထီၣ်ဘိတစုဝံၤဘျၢၣ်ထီၣ်ကွံၣ်အီၤတက့ၢ်.

မ့ၢ်ဘၣ်လံတစု, ဘျၢၣ်ထီၣ်ကွံၣ်အီၤမၤသံးကွံၣ်သိအထံဂ့ၤဂ့ၤတက့ၢ်. တုၤမ့ၢ်အခုၣ်လီၤန့ၣ်ကစိုးဝဲန့ၣ်လီၤ.

နမ့ၢ်အဲၣ်ဒီးမၤအီၤဒီးအံၤသုၣ်ဆၢတခီ, ဝုၤထီၣ်အံၤသုၣ်ဆၢဒီးထံတုၤလၢအလီၤသကၤမူၢ်မူၢ်နီၢ်နီၢ်တစုတက့ၢ်. စီၤလီၤကွံၣ်အီၤလၢထံခုၣ်အကျါတစးဒ်သိနကသုၣ်ညါဘၣ်လၢမ့ၢ်အကျါထီၣ်တကျါထီၣ်န့ၣ်တက့ၢ်.

တုၤမ့ၢ်အဘၣ်လံတစု, လူလီၤတကွံသုၣ်လၢတၢ်ဆဲးသိအီၤဝံၤတဖၣ်ဝံၤခွဲးခွဲးဘၣ်လိာ်အီၤဝံၤစိာ်လီၤပၣ်ခုၣ်လီၤအီၤတက့ၢ်. တုၤမ့ၢ်အခုၣ်လီၤန့ၣ်ကစိုးဝဲန့ၣ်လီၤ.

ပအံတာၤ (ဃါဃုာ်ပထိးချံဒီးယီၤနီၤထံ)

တၢ်လာအလိာ်တဖန်

ပအံသး

တကွံဝါသန်မံ

ယီၤနီၤထံ

ပထိးသူအချံ

တကွံဝါအလန်

ဆါယု (မ့) ရၢးဘၢနီၤသ့

ပီၤဟၢ (သပၤဟၢ)

အံသန်

ပတုအိဉ်အီၤဒ်အံၤ

စးထီဉ်စုဉ်လီၤဟ်ပအံၤလၢဂီၤခီအစုၤကတၢၢ်တဂီၤမုၢ်တူဉ်န့ဉ်လီၤ. တၢ်လၢနကဘဉ် ကတၢၢ်ကတီၤအီၤန့ၢ်မ့ၢ်ဝဲတကွံဝါအလဉ်, တကွံဝဉ်သဉ်မံ, ပထိးသူချံ, ဃီၤန့ၢ်ထံ, ဆါယု (မ့ၢ်တအိဉ်ရၢးဘၢဉ်ကွီၤသ့စ့ၢ်ကိး) ဒီးပအံၤဟၢသ့တဖဉ်န့ဉ်လီၤ.

တကွံသဉ်န့ဉ်နကဘဉ်ကုလီၤအီၤတဖျၢဉ်န့ဉ်ခံကုသၢကုဒီးဟ်လီၤဆီအီၤန့ဉ်လီၤ. တကွံလဉ်န့ဉ်နကဘဉ်သဉ်ညးအီၤဒီးမ့ၢ်အူ မ့တမ့ၢ် လိညးထီဉ်အီၤလၢမုၢ်အတၢ် ကိၢ်တစိၢ်ဖိ, ဝံၤဒီးနကဘဉ်ဖှိလီၤအီၤတကုတကုဒီးထွါစိအီၤစိစိန့ဉ်လီၤ.

ဝံၤဒီးဟၢထီဉ်ပအံၤလၢပီၤဟၢ (သပၤဟၢ) အပူၤ, တုၤပအံၤမံတစုစိၢ်လီၤထၢန့ဉ်အီၤ လၢသပၤအဂၤတဖျၢဉ်အပူၤတက့ၢ်. ဝံၤလူလီၤဃီၤန့ၢ်ထံကျဲဉ်ကျိဘဉ်လိာ်ထီဉ်ပ အံ, ဃါယုဒီးအံသဉ်ဖဲအဘဉ်တက့ၢ်. အံသဉ်မ့ၢ်ပဉ်ယုဉ်မးဃီၤန့ၢ်ထံကဝံဉ်သိဝဲ န့ဉ်လီၤ. တုၤမ့ၢ်နကျဲဉ်ကျိဃီၤန့ၢ်ထံဒီးပအံၤဝံၤလံတစုနဘိဉ်ထီဉ်အီၤသ့လဲန့ဉ်လီၤ.

လၢနကဘိဉ်အီၤအဂီၢ်, မၤန့ၢ်တကွံလဉ်ခံကုဒီးကထၢထီဉ်အီၤ-တကွံလဉ်န့ဉ်အိဉ် ဒီးအပူၤဒီးအချၢန့ဉ်လီၤ. နကဘဉ်ဖၢန့ဉ်ပအံၤဒီးတကွံသဉ်လၢအချၢတကပၤန့ဉ် လီၤ. ဖၢန့ဉ်လီၤပအံၤတစး, ဝံၤဟ်လီၤတကွံသဉ်ခံကု မ့တမ့ၢ် သၢကု, ဝံၤမၤဘၢအီၤ ဒီးပအံၤတစးဖိဝံၤချးဘၢအီၤအစုဉ်ဒီးအထွဲဒီးချးအခိဉ်ဒီးအခံးဃးဖဲအကြၢးတ က့ၢ်. ဝံၤဘိဉ်အီၤန့ဉ်တက့ၢ်ဝံၤတက့တုၤအလၢာ်တစုတက့ၢ်. ဝံၤဒီးတဘိဉ်န့ဉ်နက ဘဉ်ယုဒီးကထၢထီဉ်ခံကုန့ဉ်လီၤ. နဒီးကထၢဒီးယုဉ်အီၤသၢကုသ့စ့ၢ်ကိးလီၤ. မ့ၢ်ဝံၤလၢာ်ဟၢထီဉ်အီၤလၢသပၤဟၢအပူၤတုၤအမံတစုတက့ၢ်.

ကိပ်တကွံသပ်တာ

တၢ်လာအလိပ်တဖန်

ဟုကမူဂ်
တကွံသပ်
ဆိပ်ဒ်
ယီၤန့ၢ်ထံ
အံသပ်ဆၢ
အံသပ်
ယီၤသပ်
တကွံဝါလၢ

ပတုအိပ်အိၤဒ်အံၤ

အခိၣ်ထံးကတၢၢ်န့ၣ်နကဘၣ်စံၢ်ယုၣ်ဟုကမူၣ်ဒီးတကွံဝါသၣ်မံ မ့တမ့ၢ် တကွံတမံၤလၢလၢအသၣ်မံၣ်ညးမူၣ်မူၣ်နီၣ်နီၣ်န့ၣ်လီၤ. နကဘၣ်ထၢန့ၣ်ယုၣ်ဒီးဆိၣ်ဒုၣ်ကမူၣ်ဖဲအကြၢး, ယီၤနီၣ်ထံ, ယီၤသၣ်အယဲၤ, အံၤသၣ်ဆၢဒီးအံၤသၣ်ဖဲအကြၢးအဘၣ်န့ၣ်လီၤ. စံၢ်ကျဲၣ်ကျိအိၤတုၤလၢအဘၣ်လိၣ်ဂ့ၤဂ့ၤဘၣ်ဘၣ်က့ၢ်.

တကွံဝါအလၢန့ၣ်နကဘၣ်ကတၢၢ်ကတီၤ, မၤကဆိအိၤ, ကုလီၤအိၤတက့ဘၣ်တက့ဒ်သီးဒီးတၢ်ဘၢကိၣ်အဂ့ၤအဂၤတဖုၣ်အသီးန့ၣ်လီၤ. ဝံၤဒီးနကဘၣ်ဘိၣ်ထီၣ်ဟုလၢနကျဲၣ်ကျိယုၣ်ဒီးတကွံသၣ်န့ၣ်လီၤ. နဘိၣ်အိၤဒ်လဲၣ်ဂ့ၤသ့လီၤ, ကဒီးသန့ၤထီၣ်အသးလၢနအဲၣ်ဒီးဒ်လဲၣ်တကလုၣ်န့ၣ်လီၤ. နဘိၣ်အိၤဒ်ပှၤဘိၣ်ပအံၤဘၢအသီးသ့, မ့တမ့ၢ် နဘိၣ်အိၤသၢနၢၣ်သ့ၣ်န့ၣ်လီၤ. ဘိၣ်အိၤတက့ဘၣ်တက့တုၤအဝံၤတစုဟၢထီၣ်အိၤလၢသပၤဟၢအပူၤတက့ၢ်. တၢ်ဟၢကိၣ်ဘၢအံၤကယံၣ်ဝဲ ၃၀ တုၤ ၄၀ မံးနံးအဘၢၣ်စၢၤန့ၣ်လီၤ. တၢ်ဆၢကတီၢ်မ့ၢ်ပှၤထီၣ် ၃၀ မံးနံးန့ၣ်, ဘုၣ်လီၤကွၢ်ကိၣ်တဘၢဒ်သီးဒီးနကသ့ၣ်ညါဘၣ်လၢမ့ၢ်အမံတမံလဲၣ်န့ၣ်တက့ၢ်. မ့ၢ်တမံဒီးတခီနဆဲးဟၢမံအိၤသ့ၣ်လီၤ.

မ့ၢ်မံလံတစု, နအိၣ်အိၤတဘျီယီၤကိၣ်ကိၣ်လၢၤလၢၤသ့ၣ် မ့တမ့ၢ် နဟံးခုၣ်လီၤဝံၤမးအိၣ်အိၤသ့ၣ်လီၤ.

ကိပ်ဟုဘၤ (ကိပ်အံသပ်)

တၢ်လာအလိပ်တဖ်

ဟုကမူန
အံသပ်ဆၢ
ယီၤနီၤထံ
အံသပ်

ပတုအိပ်အိၤဒ်အံၤ

တၢ်ကတိၤတက့ၢ်လၢ- ကဘၣ်မ့ၢ်ဝဲဒၣ်တက့ၢ်ဝါအလၢပှ်ထီၣ်န့ၣ်လီၤ. မၤန့ၢ်တက့ၢ်လၢပှ်တက့ၢ်တက့ၢ်ဝဲ, လဲးဘဲထီၣ်အိၤလၢမ့ၢ်အူတဖၣ်ဒီးထူးစီအိၤလၢတၢ်ကံးညၢ်ကဆိတက့ၢ်. မ့တမ့ၢ် နကျိန့ၢ်တက့ၢ်လၢပှ်တက့ၢ်ဝဲဒၣ်ဝဲလိအိၤဒီးမ့ၢ်တုၤအညံးထီၣ်တဖု, က့လီၤအိၤတက့ၢ်တက့ၢ်ဒီးထူးကဆိအိၤတက့ၢ်. ဝဲဒီးပၢ်ယၢ်အိၤလၢတၢ်ပူၤတၢ်လီၤတမံၤမံၤအပူၤတက့ၢ်.

တၢ်ကတိၤဟု-ဟုကမူၣ်တဘိၣ်န့ၣ်မၤန့ၢ်အိၤထဲတဝ် (ကအိၣ်တၢ်န့ၢ်ထံဒၣ်အံၤဖျၢၣ်) ဒီးကျဲလီၤအိၤလၢထံကျါ, ယုၣ်ဒီးယီၤန့ၢ်ထံ, အံၤသၣ်ဆၢ, ဒီးအံၤသၣ်ဖဲအဘၣ်တက့ၢ်. အိၣ်ကွၢ်အဆၢအဘျါတဖၣ်ဖိတက့ၢ်. စုၣ်လီၤဟုသးဝဲၤကံၢ်န့ၢ်ဟုသ့စ့ၢ်ကိးလီၤ.

ဖဲနကျဲအိၤမူၣ်မူၣ်နီၢ်နီၢ်ဝဲဒၣ်ထီၣ်အိၤလၢလၢ်ဆိခိၣ်, ချီအိၤဒီးခွဲးခွဲးအိၤတလီၤလီၤတက့ၢ်. တုၤမ့ၢ်အကလၢ်ထီၣ်န့ၣ်နကဘၣ်ခွဲးခွဲးအိၤတထံၣ်ယီၤသိးအခံးသုတကီၢ်ဘိတဂ့ၤအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. ချီတုၤလၢအလီၤသကၤကိၣ်လိၣ်ထီၣ်တစုစိၣ်လီၤအိၤတက့ၢ်. ခဲအံၤန့ၣ်နကဘၣ်ဘိၣ်ထီၣ်အိၤန့ၣ်လီၤ. ဒီကထၢတက့ၢ်လၢပှ်ခံကထၢလၢအချၢတခီ, ဘျၢၣ်န့ၢ်ဟုဝုၤတနီၣ်တၢၤ (နီၣ်တၢၤအိၣ်မ့ၢ်) ဝဲၤချဲးတက့ၢ်လၢပှ်လၢအစုၣ်ဒီးအထွဲ, ဝဲဒီးချဲးဘၢအခိၣ်အခံၣ်ပူၤဘိၣ်ပအံၤဘၢအသိးတက့ၢ်. ဘိၣ်အိၤယံးဖဲအကြးတက့ၢ်. တဘၣ်မၤဟုအါတလၢတဂ့ၤ, ဟုမ့ၢ်အါန့ၣ်နဟၢမံဘၣ်အိၤကီၢ်န့ၣ်လီၤ.

ဝဲဒီးပၢ်လီၤအိၤလၢသပၤဟၢ (ပီၤဟၢ) အပူၤဒီးဟၢထီၣ်အိၤတက့ၢ်. နဟၢအိၤကယံၣ်ဝဲ ၂၀ မံးနံးန့ၣ်လီၤ. ဖဲ ၂၀ မံးနံးပွဲၤထီၣ်န့ၣ်ဟံးထီၣ်ကွၢ်တဘၢဒီးဘျၢၣ်လီၤကွၢ်လၢနကမၤလီၤတၢ်မ့ၢ်အမံတမံလဲၣ်န့ၣ်တက့ၢ်. မ့ၢ်တမံဟၢကဒီးအိၤတုၤအမံတက့ၢ်.

ဒိပ်ဒိပ်သပ်တာ

တၢ်လာအလိပ်တဖ်

တကွံဝါအဒိပ်ဒိပ်သပ်

ဟုကမူန

အံသပ်

တၢ်ဖိဆၢကမူန

ပသာဝါ

ပသာဂီၤ

သယီကမူန

တကွံဝါလပ်

နီၣ်က့ဖိခိၣ်စူ

ပတုအိပ်အီၤဒ်အံၤ

တကွံလၢ်န့ၣ်ကဘၣ်မ့ၢ်ဝဲဒၣ်တကွံဝါအလၢ်ပှ်ထီၣ်န့ၣ်လီၤ. မၤန့ၢ်တကွံလၢ်က လီၤတကွံတကွံဝံၤ, လဲးဘဲထီၣ်အီၤလၢမ့ၢ်အူတဖးဒီးထူးစီအီၤလၢတၢ်ကံးညၢ်က ဆိုတကွံ. မ့တမ့ၢ် နကျိန့ၢ်တကွံလၢ်စ့ၤကိၣ်ဘၣ်ဝံၤလိအီၤဒီးမ့ၢ်တုၤအညးထီၣ်တ စုက့လီၤအီၤတကွံတကွံဒီးထူးကဆိုအီၤတကွံ. ဝံၤဒီးပၢ်ယၢ်အီၤလၢတၢ်ပူၤတၢ်လီၤ တမံၤမံၤအပူၤတကွံ.

တိန့ၢ်တကွံဝါအဒိၣ်ခိၣ်တဖျါဝံၤအဲးကွံၣ်အဘျၢ်ပှ်တလၢသ့ၣ်တဖၣ်တကွံ. ဝံၤဒီး ဆိုလီၤအီၤတကဘျးတကဘျးဒီးစုၣ်လီၤပၢ်အီၤလၢထံကျါန့ၣ်လၢအကျဲလုၣ်အသး ဒီးအံသၣ်န့ၣ်တကွံ. မ့တမ့ၢ် ကထီၣ်သူဘၣ်ဖူးန့ၣ်လီၤ. မ့ၢ်ဝံၤန့ၣ်သ့ၣ်လီၤပၢ်ပသၢ ဝါ, ပသၢဂီၤလၢလိခိတဘျၢ်အပူၤတကွံ.

နကတဲၣ်ကတီၤပၢ်တၢ်ဝံၤခဲလၢ်တစု, ကျဲလီၤဟုတဖးဒီးလူလီၤဒိၣ်ခိၣ်သၣ်အယဲၤ ဖိသ့ၣ်တဖၣ်လၢဟုကျါ, ထၢန့ၣ်လီၤပသၢဝါ, ပသၢဂီၤဒီးတယိကမူၣ်တဖးတကွံ. ထၢန့ၣ်လီၤစ့ၤကိးတၢ်ဖိဆၢကမူၣ်ဒီးအံသၣ်ဖဲအဆၢထီၣ်ဘၣ်လိၣ်န့ၣ်တကွံ. ဇွဲးဇွဲး ဘၣ်လိၣ်အီၤတကွံ. ဒိၣ်ခိၣ်သၣ်အယဲၤန့ၣ်ကဘၣ်အါန့ၢ်ဟုန့ၣ်လီၤ.

ဝံၤနမ့ၢ်ဘိၣ်ထီၣ်အီၤန့ၣ်မၤန့ၢ်တကွံလၢ်ခံက့သၢက့, ဒီကထၢထီၣ်အီၤ, ဘျါၣ်လီၤ ဒိၣ်ခိၣ်သၣ်ယါဒီးဟုခံနီၣ်တၢၤ (နီၣ်တၢၤအီၣ်မ့ၢ်) ယၣ်ယၣ်ဝံၤဘိၣ်ချံးအီၤလၢအ ခိၣ်အခံဒီးအကပၤယၢ်ခိန့ၣ်ချံးတၢ်အီၤဒီးဆဲးတၢ်အီၤဒီးဝၣ်က့ဖိတဘိတကွံ. မၤ အီၤဒီးန့ၣ်တဘၢဘၣ်တဘၢမ့ၢ်ဝံၤဟၢထီၣ်အီၤလၢသပၤဟၢအပူၤဒီးနဟၢအီၤက ယံၣ်ဝဲအစ့ၤကတၢ်တနၣ်ရံၣ်န့ၣ်လီၤ. မ့ၢ်ပဲၤထီၣ်တနၣ်ရံၣ်န့ၣ်ဟံးန့ၢ်ဘျၢ်လီၤကွၢ် အီၤတဘၢဒ်သီးနကသ့ၣ်ညါဘၣ်လၢအမံတမံန့ၣ်တကွံ. မ့ၢ်မံလံန့ၣ်ဒိၣ်ခိၣ်သၣ်အ ယဲၤသ့ၣ်တဖၣ်ကဘဲဝဲ, ဒီးဟုလၢအသးကံၢ်တဝါလၢဘၣ်န့ၣ်လီၤ.

မုၤတီၤ

တၢ်လာအလိန်တဖန်

ပအံ

ဝန်သီယဲန်အလန် (ဝန်ကးအလန်)

ဆါယု

သပၤဟၢ (ပီၤဟၢ)

ပတုအိပ်အိၤဒ်အံၤ

တၢ်လၢမ့ၤတၢ်န့ၣ်ပကိးစ့ၢ်ကိးအိၤလၢမ့ၤတၢ်လီၤ. မ့ၢ်ကညီဖိတဖန်အကိုၣ်လၢအညီ
န့ၢ်မၤအိၣ်ဝဲလီၤ. နကမၤမ့ၤတၢ်အကိုၣ်တၢ်လၢအလိၣ်မ့ၢ်ဝဲပအံၤဒီးဝၣ်သီယဲၣ်အလၢၣ်
(ဝၣ်ကးအလၢၣ်) လီၤ. စုၣ်လီၤဟံၣ်ပအံၤမ့ၢ်ဝဲမၤကဆဲးကဆိဝၣ်သီယဲၣ်အလၢၣ်, တံၣ်
ကွံာ်အခိၣ်အခံၣ်ချံးတရံးအိၤဒ်“ပိၤစူခိၣ်” အသိးဒီးဒၣ်န့ၣ်ပအံၤဝဲကးဘၢက့ၤအိၤ,
ယုယၢ်အိၤလၢဆၢတက့ၢ်. မ့ၢ်ဝဲဖိအိၤ မ့တမ့ၢ် ဟၢအိၤတုၤအမံတက့ၢ်. မ့ၢ်မံဒီးနမ့ၢ်
ဟံၣ်လီၤအိၤလၢခွးပူၤန့ၣ်ကလီၤကၢ်ခိၣ်ချိၣ်အခံၣ် (ချိၣ်မ့ၤတၢ်) တဖန်လီၤ. ပှၤသးပှၤမၤ
ထါစံးဝဲ,

ယုလၢၣ်အံၣ်ထူဘိကဒၢ
ချိၣ်မ့ၢ်လီၤဒးလၢကွံာ်ပၤ
ချိၣ်အမံဆဲးအမံကိး
အခံၣ်အခိၣ်တအိး

တၢ်လၢပဘၣ်ဟံၣ်သ့ၣ်ဟံၣ်သးန့ၣ်အါတက့ၢ်ပဝဲပှၤကညီတဖန်ပမၤတၢ်အညီလီၤ. ပ
မၤအိၤဒ်ဝၣ်အလၢ်အထီအသိးဒီးအိၣ်ဖးဒိၣ်လီၤ. မ့ၢ်ဒိၣ်ဒီးပကြးကူးလီၤက့ၤအိၤ
ဆံးဆံးဖိဒ်သိးပတၢၤအိၤလၢနီၣ်တၢၤ, ပဆဲးအိၤလၢနီၣ်ဆဲးကညီအကိုၣ်န့ၣ်လီၤ. ပ
မ့ၢ်မၤခုပသးဒီးဘိၣ်တဘျီယိဆံးဆံးဖိန့ၣ်ကလီၤအိၣ်လီၤကွံာ်လီၤအိၣ်လီၤအိမးလီၤ.
ပဟံၣ်လီၤလၢခွးပူၤဝဲဖိလီၤအဖိခိၣ်လၢနီၣ်သိချံးအကမူၣ်ဒီးယီၤသၣ်အနီၢ်န့ၣ်ဘဲမး
လီၤ.

ထံလူၤသပ်ဆဲးသိ

တၢ်လာအလိပ်တဖန်

ထံလူၤသပ်

ပအံကမူၣ်

ဟုကမူၣ်

ဆိပ်ဒၣ်

တကွံဝါသၣ်မံ

သိ

မိခၣ် (သပၤဆဲးသိ)

ပတုအိပ်အိပ်အိပ်

လူလီယုဟုသးခံဆးဒီးပအံသးတဆး, သုစို်အိပ်စီစီဝံစု်လီအိပ်တမု်ထု်တကွ်. မု်ဝံဒီးကံဘျးအိပ်လါဆာ်ကံအပူတုနမနု်အလီသကါခဲလါတကွ်. ဟုလီသကါအကျါထါနု်လီဆိပ်ဒု်ထဲတစဲဖိမိဒီးခွဲခွဲဘဉ်ဂီၢ်အိပ်တကွ်. ဒ်သိးအလွဲကဂုၤဝဲအဂီၢ်မနု်တကွ်ဝါသဉ်မံတဖျါဝံမၤဘျးဒီးကျဲၣ်ကျိယု်အိပ်တကွ်.

ကိလီထံလူသဉ်ဒီးသွဲၣ်လီအိပ်တဘိတဘိဒီးစု်လီပာ်အိပ်လါထံကျါတစိ်ဖိတကွ်. ဒီထီၣ်သိကိၢ်ကိၢ်ဝံမၤနု်ထံလူသဉ်စ့ၤကိၢ်ဘိ, စု်လီအိပ်လါဟုလီသကါအကျါဝံဆးသိထီၣ်အိပ်တကွ်. မု်ထီၣ်ဘိဒီးစိးထီၣ်န့ၣ်မံန့ၣ်လီ. နမၤပအံမု်စ့ၤန့ၣ်နထံလူသဉ်ဆးသိကျါသ့ဝဲအယိကွ်ဒီးကျဲၣ်ကျိယု်အိပ်ဖဲအကြးအဘဉ်ကတၢ်န့ၣ်တကွ်.

တၢ်ထိးအိပ်အထံ (လၢထံလူသဉ်ဆးသိအဂီၢ်)

နကလိၣ်ဘဉ်ဝဲသဘုဟီၣ်လၢကမူၣ်, မိၤကျိၢ်သဉ်ထံ, ပသၢဝါသဉ်, အံသဉ်ဆၢ, မိၢ်ကံသဉ်သံသိ, တရူးတၢ်နမူဒီး, ပသၢဘိ, သဘဉ်ပြီ, အံသဉ် မ့တမု် ညဉ်ထံဟီ, တၢ်ဖိဆၢကမူၣ်သ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီ.

ဝဲမံသဘုဟီၣ်လၢဝံတၢ်ကမူၣ်ပာ်အိပ်လါလီစိတဘုၣ်အပူတကွ်. မိၤကျိၢ်သဉ်မံန့ၣ်စု်လီပာ်အိပ်လါထံ, လၢလီစိတဘုၣ်အပူတကွ်. မိၢ်ကံသဉ်သံသိန့ၣ်သွဲၣ်လီအိပ်တပြီကဒ်ဖိဒီးပာ်အိပ်လါလီစိတဘုၣ်အပူတကွ်. ပသၢဘိဒီးတၢ်နမူဒီးစ့ၢ်ကီးသွဲၣ်ပြီလီအိပ်ဝံပာ်လီအိပ်လါလီစိတဘုၣ်အပူတကွ်. ပသၢဝါသဉ်န့ၣ်ဆးကွံၣ်အဘုၣ်ဒီးတၢ်ဘျးပာ်လီအိပ်လါလီစိတဘုၣ်အပူတကွ်.

လှိုလှိုထူသနူကညီကိပ်ဒီးကိပ်လာကညီဖိမအိပ်ညီနှိပ်တဖန်

ဖဲနကအိပ်အီအခါဘျာန်နှံတၢဆံင်ထံသာနိပ်တၢလွံနိပ်တၢ၊ ဝံဘျာန်နှံသဘွ
ဟိပ်လက်မူန၊ မိဂံသပ်သံသိ၊ ပသာဘိ၊ ပသာဝါသပ်တခါတစဲးတကွာ်။ ဖၢနုာ်
လီၤညပ်ထံဟီ မ့တမ့ာ် အံသပ်၊ ဒီးတၢဖိဆၢကမူနဒီးအံသပ်ဆၢဖဲအဆၢဒီးနအိပ်
အီၤဘဲအသိးတကွာ်။ ဝံကျဲာ်ကျိယုာ်အီၤတကွာ်။ တၢအထံအံၤပှၤထိးအိပ်အီၤဒီး
ထံလူၤသပ်ဆဲးသိန့ၢ်လီၤ။

ပုဂံ

တၢ်လၢအလိာ်တဖန်

ပုဂံသဘဲအချံ

အံသၢ်ဆၢ မ့တမ့ၢ် ကထံလီၤသကၢ

အံသၢ်

သပၤထးဝါအခံဖျိ မ့တမ့ၢ် မိခဉ်

ပတုအိၣ်အိၣ်အံၤ

ပုဂံန့ၣ်တုၤမ့ၢ်အပုၢ်ထီၣ်န့ၣ်လဲၤဘၣ်န့ၢ်အချံဝံၤမၤလီၤဆူန့ၢ်အချံအါအါတက့ၢ်. ဝံၤတချုးလၢန့ၣ်အိၣ်န့ၣ်နကဘၣ်လိအိၣ်လၢမ့ၢ်အတၢ်ကိၢ်တုၤအယုထီၣ်န့ၣ်လီၤ.

ဝဲၣ်ပုဂံအချံတဖန်လၢသပၤထးဝါအပူၤ, မ့ၢ်ဖးထီၣ်န့ၣ်တရၤဘၣ်ဂီၢ်အိၣ်တက့ၢ်. မ့ၣ်အူကဘၣ်ကိၢ်ကိၢ်လီၤ. တဘျီန့ၣ်ထၢန့ၣ်ကွၢ်တၢ်န့ၢ်ထံၤအစၢကတၢ်တဖျါတက့ၢ်.

ကိၣ်ဒုၣ်ဒံၣ်

တၢ်လာအလိၣ်တဖၣ်

ကိၣ်ဒုၣ်ဒံၣ်ဘိၣ် (သၣ်ကူၣ်)

ယီၤနီၣ်ထံ

အံၣ်သၣ်ဆၢ, အံၣ်သၣ်

ပတုအိၣ်အိၣ်အံၤ

စုၣ်လီၤပၢၤကိၣ်ဒုၣ်ဒံၣ်လၢထံတစီၤဖိဝံၤမၤသံးအထံတက့ၢ်. ဝံၤဒိကလၢထီၣ်ထံ
ချီတက့ၢ်. ဖဲအကလၢထီၣ်န့ၣ်ထၢန့ၣ်လီၤကိၣ်ဒုၣ်ဒံၣ်ဒီးခွဲးခွဲးအိၣ်ဒီးချီအိၣ်တုၤအမဲၣ်
ချီလီၤမၤတစုၤဒီးစိၣ်လီၤလူလီၤခုၣ်အိၣ်လၢသပၤတဖျၢၣ်အပူၤတက့ၢ်. မ့ၢ်စုၣ်လီၤန့ၣ်
ပအိၣ်အိၣ်ဒီးယီၤနီၣ်ထံဆၢန့ၣ်လီၤ. နမ့ၢ်မၤယီၤနီၣ်ထံန့ၣ်ကျဲလီၤယီၤနီၣ်ထံဒီးထံချီ
ကိၣ်လၢသပၤလီၤဆိတဖျၢၣ်အပူၤ, ကျဲအိၣ်ဒီးအံၣ်သၣ်ဆၢဒီးအံၣ်သၣ်ဖဲအကြးန့ၣ်တ
က့ၢ်. ပၢ်စုၣ်လီၤယီၤနီၣ်ထံလၢနကျဲတဖၣ်တက့ၢ်. နမ့ၢ်ထၢန့ၣ်လီၤန့ၣ်စီၤပၤအတံၢ်
(မိၤယၢ်တံၢ်) န့ၣ်ဘဲစ့ၢ်ကိးလီၤ. ဖဲတၢ်ကိၣ်ခါအဆၢကတီၢ်, နမၤအိၣ်ဒီးထံစုၣ်ကိၣ်
လိၣ်သ့စ့ၢ်ကိးန့ၣ်လီၤ.

ယီဖျိထံပီးစံချံ

တၢ်လၢအလိာ်တဖၣ်

ယီဖျိဘိာ်သၣ်, ပီးစံချံ (နီၣ်ဝီသုအချံ)

ပတုအိၣ်အိၣ်အံၤ

ကိလိယီဘိာ်သၣ်သၢဖျါလွံဖျါ, လူလိအထံလၢသပၤတဖျါအပူၤဒီးတၢ်န့ၢ် ယီဖျိအညၣ်ဘိာ်ဖိတဖၣ်ဝံၤကျဲၣ်ကျိယုၣ်အိၣ်လၢအထံအကျါတက့ၢ်.

ဝံၤထၢန့ၢ်ပီးစံချံအထံတနီၣ်တၢၤ (နီၣ်တၢၤအိၣ်မ့ၤ) ယၣ်ယၣ်တက့ၢ်. ပၤအိၣ်တုၤ ပီးစံချံဖးထီၣ်တစုန့ၣ်နအိၣ်အိၣ်သ့ဝဲန့ၣ်လီၤ.

ဒံမုၢ်သၣ်ပီးစံချံအထံ

တၢ်လၢအလိာ်တဖၣ်

ဒံမုၢ်သၣ်မံ, အံသၣ်ဆၢ (မ့ၢ်အဲၣ်ဒီး), အံသၣ်

ပတုအိၣ်အိၣ်အံၤ

ကိလိဒံမုၢ်သၣ်ဖးဒိၣ်တဖျါခံက့, ဝံၤဒီးတၢ်အိၣ်လၢနီၣ်တၢၤတက့ၢ်. နအိၣ်အချံမ့ၢ် တဘဲဘၣ်တခီနတၢ်ကွၢ်အချံဒီးပၤလိဆိအိၣ်သ့လီၤ.

တၢ်န့ၢ်ဒံမုၢ်သၣ်အညၣ်ကဘျါကဘျါဖိတက့ၢ်. နတၢ်အိၣ်မ့ၢ်ဝံၤဒီးမၤလိအိၣ်လၢလိ ခီသလၢဖးဒိၣ်တဖျါအပူၤဝံၤထၢန့ၢ်လိအံသၣ်ဆၢတဖျါဒီးဖၤန့ၣ်လိအံသၣ်တပံၤ ဖိဒီးကျဲၣ်ကျိအိၣ်တက့ၢ်. ထၢန့ၢ်လိယုၣ်ပီးစံချံတစီဖိဝံၤကျဲၣ်ကျိအိၣ်, စုၣ်ပၤအိၣ် နီၣ်တုၤပီးစံချံဖးထီၣ်တစုန့ၣ်နအိၣ်အိၣ်သ့ဝဲန့ၣ်လီၤ.

ပီးစံချံထံ (နိပ်ဝီသ့ချံအထံ)

တၢ်လာအလိပ်တဖ်

ပီးစံချံ

အံသၣ်ဆၢ မ့တမ့ၢ် ထံဆၢဖိ

ပတုအိပ်အိၣ်အံၤ

ပီးစံ (နိပ်ဝီသ့) န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်နၢမူထူၣ်ဖိတကလုာ်လာအအိပ်ဒီးအချံပြိကဒံဖိန့ၣ်လီၤ. ဖဲနိပ်ဝီသ့အဖီပျံၣ်ထီၣ်ဒီးယုထီၣ်တစးတစးအခါဘုၣ်အိၣ်အါအါဒီးလိယုအိၣ်လၢ မ့ၢ်အတၢ်ကိၢ်ကျါတက့ၢ်.

တၢ်နလိယုအိၣ်ဝံၤတစုၣ်လီၤလၢကိၢ်လဲၢ်ပူၤ, ဒိလီၤဆူန့ၢ်အချံပြိကဒံဖိတဖ်ဒီးမ့ မ့ၢ်အဖီယုတခီတၢ်ကွၢ်အိၣ်တက့ၢ်. နကဘၣ်ဝံသးစူၤမၤအိၣ်တစိဖိ, ဒီးနကဘၣ် ထၢကွၢ်အကမူၣ်ကဖုစိစိန့ၣ်လီၤ. နမ့ၢ်မၤန့ၢ်ပီးစံချံတနီၣ်တၢ်ဖးဒိၣ်န့ၣ်နစုၣ်အိၣ်အိၣ် လၢထံကျါကန့ၢ်ဒိၣ်ညါန့ၣ်လီၤ.

လၢတၢ်ကမၤပီးစံချံအထံအဂီၢ်, မၤန့ၢ်ပီးစံချံဝံၤစုၣ်လီၤအိၣ်လၢထံအကျါ, ပၢ်အိၣ် တစိဖိတၢ်အဖးခဲလၢာ်တစုတက့ၢ်. ဝံၤဒီးနအိၣ်အိၣ်န့ၣ်သ့လီၤ. နမ့ၢ်အိၣ်ဒီးအိၣ်လၢ အဆၢတခီနကျဲၣ်ကျိဒီးအံသၣ်ဆၢသ့ဝဲ, မ့တမ့ၢ် နကျဲၣ်ကျိဒီးဖိသ့ၣ်ခံအထံ (သစ် ခွၤရေ) မ့တမ့ၢ်စပံးထံသ့ဝဲဒၣ်န့ၣ်လီၤ. ပုၤတနီၣ်နီၤမၤန့ၢ်ဝဲထံဆၢဖိအဖျါပိတဖျါ ခံဖျါ, စုၣ်ယုာ်ဝဲဒီးအိၣ်ဆၢစုၣ်ဂ့ၤမးန့ၣ်လီၤ. ပသးမ့ၢ်ကိၢ်အူန့ၣ်ပအိၣ်ပီးစံချံအထံ န့ၣ်ပသးကအိၣ်က့ၤစုၣ်ယုၢ်ကလၢန့ၣ်လီၤ.

မိကျိဝံ (သပ်မိကျိဝံ)

တၢ်လၢအလိၣ်တဖၣ်

သပ်မိကျိဝံသပ်မံ, အံသပ်ဆၢ, အံသပ်

ပတုအိၣ်အိၣ်အံၤ

စုၣ်လီၤသပ်မိကျိဝံသပ်မံလၢထံအိၣ်အကျိ, ပၢ်အိၣ်တုၤအကဘျၣ်ထီၣ်ဂ့ၤဂ့ၤဝံၤ, စံၢ်
ကွံာ်အသံး, အယဲၤတဖၣ်ဝံၤပျံၣ်န့ၣ်အိၣ်ထဲအထံနီၣ်နီၣ်, ဖၢနုၣ်လီၤအံသပ်, အံသပ်
ဆၢဖဲအကြးအဘၣ်, ကျဲၣ်ကျိအိၣ်တုၤအဘၣ်လိၣ်ဂ့ၤဂ့ၤဝံၤနဟံးန့ၣ်အိၣ်အိၣ်သ့ဝဲန့ၣ်
လီၤ. မိကျိဝံအံၤဘၣ်လိၣ်ဒီးတၢ်ဟၢဖၢကျါ (ဟၢဖၢဆူး) စ့ၢ်ကိးလီၤ. ဘၣ်ဆၢ
နအိၣ်မ့ၢ်အါတလၢနဟၢဖၢလူသ့ဝဲစ့ၢ်ကိးလီၤ.

ဒီးကပ်ထံ

တၢ်လၢအလိၣ်တဖၣ်

ဒီးကပ်ဘျၣ်သံကစဲၣ်, အံသပ်ဆၢ

ပတုအိၣ်အိၣ်အံၤ

လဲၤပဲၣ်န့ၣ်ဒီးကပ်ဘျၣ်တက့ၢ်က့ၢ်ဝံၤပဲၣ်က့ၢ်သ့ၣ်ကွံာ်, ဒီးသ့စီကွံာ်အဘျၣ်ပျံၣ်တဖၣ်တ
က့ၢ်. ဝံၤဒီးသ့ၣ်ဆံးလီၤအိၣ်, ဒီးမၤန့ၣ်တၢ်ဒၢတမံမံၤဒီးစုၣ်လီၤအိၣ်လၢထံချိမံခုၣ် မ့
တမ့ၢ် ထံအိၣ်အကျိတက့ၢ်. တနၣ်ရံၣ်အတီၢ်ပူၤအထံကလိဟ့ထီၣ်ဝဲဒၣ်န့ၣ်လီၤ.

ဝံၤနကျဲက့ၢ်ဒီးအံသပ်ဆၢဒီးနအိၣ်အိၣ်သ့ဝဲဒၣ်န့ၣ်လီၤ. ဒီးကပ်ဘျၣ်အထံအံၤဂ့ၤဝဲ
လၢပုၤသအိၣ်ပူၤကိၢ်, သးကိၢ်အူအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

ဟံင်ဖိယိဖိတနူဆဲးသိအိပ်မုတိပ်

တဂါ-အူထာ်နဲး

တဂါတိလၢခံ - ဟံင်ဖိယိဖိအတၢ်တုအိပ်သကိး, မအိပ်သကိးကိပ်ခိနီခိနီန့ၣ်
မုၢ်လှိုလှိုထူသနူယံလၢတမံလၢကညီဖိမၤဝဲဒၣ်န့ၣ်လီၤ. နသိးလှိုလှိုအံၤကစိာ်
မူစိာ်ဂဲၤသးအဂီၢ်မူဒါအိပ်လၢပဝဲတဂါစုာ်စုာ်, လီၤဆီဒၣ်တၢ်မိာ်ပာ်သ့ၣ်တဖ်န့ၣ်
လီၤ. တၢ်မနုၤအိပ်လၢနဖၣ်ကပူၤလၢနတုအိပ်ကိပ်သ့ၣ်လဲၣ်. နတက့ၢ်သၣ်မံမ့ၢ်အိပ်
တဘၣ်ပာ်ဟးဂီၤအီၤတဂ့ၤ, မအိပ်ကိပ်လၢနအဲၣ်ဒီးအိပ်အီၤတမံမံၤကမ့ၢ်တၢ်ဂ့ၤ
ဒိၣ်န့ၣ်ဒီးနလဲၤပူၤအိပ်ကိပ်လၢကျးပူၤလၢအပူၤကလံၤဒိၣ်န့ၣ်လီၤ. နတၢ်ဆၢကတီၢ်
မ့ၢ်စ့ၤတခီ, ယုန့ၢ်တၢ်ဆၢကတီၢ်လီၤဆီလၢနကသးဖုံသကိး, ဖံးအိပ်သကိးမအိပ်
သကိးကိပ်ဒီးနပုၤဟံင်ဖိ, နံၤကဝဲၢ်ပျီၢ်ကဒိသကိးန့ၣ်မ့ၢ်တၢ်အမုာ်ကတၢ်လၢပသး
ပူၤနီၣ်အီၤတသ့ဘၣ်န့ၣ်လီၤ.

.....